

PRESBITER

TARTALMUNKBÓL

- Az országos presbiteri konferencia állásfoglalása
- Délvidéki interjú
- Izrael és eklézsia
- A csodálatos antibiotikum

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

IX. évfolyam 5. szám

BUDAPEST

2000. szeptember-október

A reformáció örökségéből

A keresztyén magyar állam fennállásának ezredéves ünnepe alkalmából sokan és sokféle szempont szerint tekintenek vissza az elmúlt évszázadokra. Legutóbb a Magyar Tudományos Akadémia közgyűlése keretében az egyes tudományos osztályok tették ezt, ki-ki a maga szakterülete szempontjából. Itt hangzott el *Kósa László* akadémikus, budahegyvidéki presbitertestvérünk nagyívű előadása a protestantizmus és a magyar kultúra kapcsolatáról. Jó lenne, ha addig is, míg ez valamikor megjelenik, minél többen megismerhetnék ezt a nagyon érdekes előadást, esetleg az előadó meghívása által.

A magam részéről csak egyetlen kérdést szeretnék elővenni, nem azért, hogy részletekbe menően megtárgyaljam – erre terjedelmi korlátok sem adnak módot –, hanem hogy a kérdésben való elgondolkodásra indítson, s ez a *reformáció és a demokrácia* kérdése. Mi reformátusok általában büszkék vagyunk arra, hogy egyházunk demokratikus, s ilyenkor többnyire a zsinat-presbiteri egyházkormányzatra és a tisztségek választás útján való betöltésére gondolunk. Ez azonban, úgy vélem, csak következik valamiből, s csak mint ilyen, igazán becses.

A reformátori tanítás szerint Isten előtt minden ember egyformán bűnös, de egyformán közvetlenül fordulhat is Istenhez kegyelemért, nem papok, szentek vagy akár az egyház közvetítésével, lévén a Közbenjáró egyedül a minden emberért egyformán meghalt és feltámadott Jézus Krisztus. Mivel minden ember egyformán bűnös, minden ember egyformán csak a minden embernek egyformán felkínált és személyes hit által elfogadott kegyelemből igazulhat meg (vehető olybá, mint aki igaz). Isten ezt a maga mindenkinek egy-

formán készen tartott kegyelmi döntését kinek-kinek személyre szólóan a maga Igéjében jelenti ki (mindenki más-más Ige által jut el a személyes döntéshez). Azokat azután, akik ezt a kegyelmet elfogadták, életükben, cselekedeteikben és szavaikban Igéje és Szent Lelke által vezetni kész, s azok Isten gyermekei, akik ezt a vezetést

valakit el is utasít. *A református keresztyén azt a személyt választja valamely tisztségre, akit az Ige és a Lélek vezetése mellett arra alkalmasnak (alkalmasabbnak) tart.* Ami azt is jelenti, hogy mást nem választ. Akkor sem, ha ezért hatalmasságok megnehezthetnek, görbén néznek rá, mert itt is csak az Igét tartja mértékadónak, mert nem fél mástól, csak Istentől. Így választ Istentől való függésben és emberektől való függetlenségben. Hogy ez a múltban nem így volt, s a jelenben sem mindig így van, tudjuk, de ez mit sem változtat az elv igazságán.

A zsinat-presbiteri egyházkormányzat, a tisztségekre való választás, az egyházon belüli és kívüli kritikai állásfoglalás ill. véleménynyilvánítás tehát csak akkor lehet értelmes és nem pusztá kuruckodás vagy ellenkezőleg: a mindenkori fennálló rend főhajítás elfogadása, esetleg csoportösszetartás, ha *keresztyén szabadságból és Isten ügye iránti felelősségből fakad.* Akkor azonban kötelesség. Hogy kinek, mikor, mit tesz Isten Lelke kötelességévé, azt kinek-kinek személyesen az Ige tanulmányozása alapján, a Szent Lélek vezetésével magának kell felismernie.

Dr. Ritoók Zsigmond

A protestáns szellem kiegyenlítő szerepe abban van, hogy felszabadít a jelszavak uralma alól, nem engedi meg a mesterséges önámítást, nem tűri az igazság elburkolását, meggátolja a kölcsönös gyanúsítást.

(Imre Sándor)

Kálvin audióriuma, Genf

Kálvin János

elfogadják. Ezekben látom én az egyház demokratizmusának lényegét és alapját.

Ebből következnek azután bizonyos dolgok. A „*protestáns*” szóban a „*tanúskodás*” érteleme rejlik. A tanúságtétel azonban szükségképpen kétirányú: *Aki valami mellett tanúskodik, szükségképpen valami ellen is tanúskodik, tiltakozik.* A kettő elválaszthatatlan. Ez az alapja és irányelve a keresztyén kritikai magatartásnak: Isten felismert akarata mellett való tanúskodás, és kritikája mindannak, ami ezzel ellenkezik és amennyiben ellenkezik, követve a próféták, hitvallók, reformátorok példáját, az „*itt állok, másként nem tehetek*” bátorságával és határozottságával és az Igéből jobbra taníttatás hajlandóságával és alázatával, kritika és alázat feszültségében. A kettő nem játszható ki egymás ellen.

Ez azt is jelenti továbbá, hogy a személyek választásában is a döntés eszerint igazodik. Aki valakit választ, szükségképpen

Az Ige körül

Félelem nélkül

I Sámuel 7, 1–12

Az Úr szövetség ládája iránti kíváncsiságot, a tisztességtelen magatartást az Úr nagy csapással sújtotta: hetvenen veszítették életüket. Mindez a népből bűnbánat helyett félelmet váltott ki. Az Úr ladját Abinádáb házában, egy házi „szentélybe” állították fel. Fiát pappá szentelték és megbízták a láda őrzésével. Megadták a formai, a félelemben gyökerező tiszteletet. Egykor a szövetség ládája a nép előtt haladt, amikor beléptek az ígért földjére. Utat mutatott, feltartóztatta a Jordán vizét.

Hiába adtak a ládának tiszteletet, húsz évig nem szólalt meg az Úr. A pusztai vándorlás emberöltőt igénylő időtartamának felét kitevő húsz esztendő alatt hallgatott az Úr.

Illendőségből és félelemből mindent megtettek a láda elhelyezése érdekében. Az Úr azonban nem a ladához volt kötve. A ládának adott tisztelet nem bírta szóra.

A bibliórán foglalkoztunk az „illik” keresztyén étellel. A félelem és illendőség jellemzői: a templomba járáshoz, az úrvacsora jegyek felvételéhez vezet, de ezzel még nem jön létre élő kapcsolat. Elhangzott a sikeres életet élő, társadalmi elismerésben részesülő testvér vallomásoként, hogy a karrier, a család megfelelő színvonalú nevelése, az elvárt életszínvonal megteremtése vált elsődlegessé, amihez képest már csak kiegészítő volt az illik keresztyénség. De kegyelmes az Úr! Belátja ennek az életformának a tarthatatlanságát, sóhajt, vágyakozást támaszt a hallgatás keserves ideje alatt a szívekben. Az Úr mellé rendelte az ő emberét, aki hallotta szavát és el tudta mondani üzenetét. Sámuel már gyermekkorában felismerte és azóta hallotta az Úr szavát: „Szólj Uram, mert hallja a te szolgád!” (1Sám 3,10).

Szólt a bizonyágtétel arról, hogy egy idő után Isten belátta életünk tartalmatlanságát. Megcsömörlöttek és sóhajtoznak az Úr után (2).

Hallgatott az Úr, de nem hallgattak a pótistenek, a bálványok, a hobbyk, a kabalák, amelyek pótszerként jelentek meg. Az Ige kapcsán nyilvánvalóvá vált a fordított arány törvénye. Minél beszélőbb a viszony az Úrral, annál kevésbé lehet a pótisteneket eltűrni. Minél kevésbé halljuk meg az Úr szavát, annál inkább betöltik mindennapjainkat a bálványok, pótistenek. Ezeknek a pótisteneknek a szerepével, fontosságával találkozhatunk a jelenlegi olimpián. A versenyzők zöme – döbbenetek az erre vonatkozó, sajtóban megjelent nyilatkozatok – a legkülönbözőbb szerencsét hozó tárgyakat vitték magukkal, erőt, sikert remélve tőlük. Közben hallgat az Úr! Nem szólal meg a bálványokat, kabalákat szorongatókhoz, azoktól erőt remélőkhöz. A bálványokat dédelgetők viszont nincsenek – mert nem lehetnek – az Úrral beszélő viszonyban. Sajátos patthelyzet. Hallgatás mindkét oldalon.

Az Úr után sóvárgókhoz szólt Sámuelen keresztül az Úr Izráel egész házában. Tiszta szívből térjete meg az Úrhoz: távolítsátok el az idegen isteneket és ragaszkodjatok szívből az Úrhoz. Ez a felszólítás, ma is – az elillant és eltékozolt évek után, a sok hiábavalóság beismerését követően – az őszinte bűnbánathoz vezethet: „vétkeztünk az Úr ellen”. Az Úr húsz évig várt erre!

Az Úrhoz fordulás azonban nem mentesítette Izráel fiait a filiszteusok okozta gondtól. Sőt, az Úrral helyreállított szövetséget a nagy ellenségnek, a filiszteusoknak a támadása követte. A nép ismét félt (7). Most már nem az Úrtól, hanem életük, jövőjük, sorsuk miatt. Mi lesz velünk? Elvetették maguktól az eddigi biztonságot, sikert, eredményt nyújtó bálványokat. Most már „csak” az Úr maradt. Elég lesz-e a filiszteusok ellen? Ez a kétségbeesésük fejeződött ki Sámuelhez fordulásukban: „Kiálts érettünk szüntelenül Istenünkhöz, az Úrhoz” (8). Most már nincsen az Úron kívül más Istenünk. Segítsen meg! Nem lettek többen, és a filiszteusoktól korábban vereséget szenvedtek. Kevesebben lettek, mert elvetették bálványait. De erősebbek lettek, mert az Úr meghallgatta kiáltásukat. Nem kellett félniük! Aki vele van, annak be lehet ugrani a mindent eldöntő táv leűzésére, kabalaállat nélkül. A filiszteusokat az Úr futamította meg, és elég volt az izráeliek ereje: üzték, vágják őket.

Ebben a ráhagyatkozó, elégséges kegyelemben élhetünk az Úrral életünk minden napjában, félelem nélkül. Élünk, mert élhetünk!

Dr. Cseh Lajos

Igéről-Igére

Tanuljunk naponta egy Igét

Zsidókhöz írott levél
1–5. fejezete alapján

1,3. „A Fiú... Isten dicsőségének kisu-gárzása, és lényének képmása, aki hatalmas szavával hordozza a mindenséget...”

1,8. „A te trónusod örökké megáll, ó Isten, és királyi pálcád az igazság pálcája.”

1,12. „...te pedig ugyanaz maradsz, és esztendeid nem fogynak el.”

2,1. „...még jobban kell figyelniünk a hallottakra, hogy valamiképpen el ne sodródjunk.”

2,3. „...hogyan menekülünk meg mi, ha nem törődünk ilyen nagy üdvösséggel...”

2,7. „Rövid időre kisebbé tetted őt az angyaloknál, dicsőséggel és méltósággal koronáztad meg, mindent lábai alá vetettél.”

2,14. „...halála által megsemmisítse azt, akinek hatalma van a halálon, vagyis az ördögöt...”

2,15. „...és megszabadítsa azokat, akik a haláltól való félelem miatt egész életükben rabok voltak.”

3,1. „...figyeljete hitvallásunk apostolára és főpapjára, Jézusra.”

3,7-8. „Ma ha az ő szavát halljátok, meg ne keményítsétek szívetekeket, mint az elke-seredéskor...”

3,10. „...Tévelygő szívű ez a nép, mert nem ismerte fel az én utaimat.”

3,13. „...buzdúsátok egymást minden egyes napon, amíg tart a ma, hogy meg ne keményedjék valaki a bűn csábításától.”

3,14. „...részeséivé lettünk a Krisztusnak...”

4,3. „Mi, akik hiszünk, bemegyünk abba a nyugalomba, amint megmondotta.”

4,12. „Mert Isten igéje élő és ható, élesebb minden kétélű kardnál...”

4,13. „...mindenki mezítelen és fedetlen az ő szeme előtt.”

4,15. „...olyan főpapunk van... aki hozánk hasonlóan kísértést szenvedett mindenben, kivéve a bűnt.”

5,7. „Ő testi élete idején könnyöregésekkel és esedezésekkel, hangos kiáltásokkal és könnyek között járult az elé, akinek hatalma van arra, hogy kiszabadítsa őt a halálból. És meghallgattatott istenfélelméért.”

5,12. „...mert olyanokká letteteke, mint akinek tejre van szükségük, nem kemény eledelre.”

Emlékezetes „presbiterek”

Lorántffy Zsuzsanna

(1600-1660)

Ma már szinte ismeretlen fogalom a „magyar nagyszony”. (Lehet, hogy sok él közöttünk, csak éppen nem kap nyilvánosságot, mert a „médiá”-ban a botrányhősök foglalják el a helyet...) Mi azonban szeretnénk e fogalmat újra közismertté és példává avatni. A „magyar nagyszony” ugyanis a nemzetmegtartó erők legnagyobbika. A szigetvári hős: Zrínyi Miklós református leányaitól kezdve árva Bethlen Katáig, Bánffy Katától Lorántffy Zsuzsannán át az ifjabb Wesselényi hőslélekű anyjái: Cserey Heléniáig számtalan nagynevű és még több köznapi magyar nagyszony élt. Miközben férjeikért aggódva, s mégis bátorítva őket a két – s még ki tudja, hány – pogány közötti küzdelmekben szolgáltak. Nagy birtokok minden gondját viselték, mintaszerűen gazdálkodtak, ha kellett, lóra ültek és elúzták váraik alól az ellent. Tudományok művelőit támogatták, s gyakran 20-30 elárvult gyermekről gondoskodtak a családalapításig.

A magyar nagyszonyok kiemelkedő példája Lorántffy Zsuzsanna. Tizenhat évesen az ónodi várkapitány és zempléni főispán hitvese lesz. (Férje ekkor 23 éves...) Hamarosan fejedelemszony. Életéről már sokat írtak. Itt most a magyarországi és erdélyi presbiterianizmus úttörőjéről és támogatójáról szeretnénk némi képet adni. Ihletői a Szent Írás mellett saját és férje család hagyományai.

Apósa Rákóczi Zsigmond fejedelem, a Károli Gáspár vezette bibliafordító csoport nagylelkű támogatója. Nemcsak ritka és nagy értékű könyveket hozat számukra, de biztosítja az ilyesfajta munkához nélkülözhetetlen alkotói biztonságot. Még a nyomdát is. (Ne legyen igaza a régi mondásnak: „Fegyverek közt hallgatnak a múzsák...”) Innen tanulta Lorántffy Zsuzsanna azt, hogy a hit, a haza, az anyanyelv és a megreformált egyház sorsa szétválaszthatatlanul egy.

Ebből következik, hogy egybekelésük 22. évében – ez Rákóczi György fejedelemségének nyolcadik éve – a férj elrendeli a Károli Biblia újra kiadását és ezzel egyidejűleg hibái kijavítását. Ugyanazt biztosítván ehhez a tudós Köleséry Sámuelnek és munka-

társainak, amit az elődök Károli Gáspárnak. Meghozatják az akkor legkorszerűbb tudományos műveket. Nagy segítségük ebben az akkor még élő Zsigmond fiúk. Amikor

pedig a fejedelmet Isten elszólítja az élők világából, Zsuzsanna asszony és Zsigmond még a hírneves párisi Polyglot-

A fejedelemszony szobra Ónodon

tát (soknyelvű, tízkötetes Bibliát) is meghozatja, vagyont áldozva reá. Ennek alapján készül el majd a Várad-i Biblia! Manapság alig van magyar, aki felméri a Várad-i Biblia jelentőségét! Amikor a Habsburg önzés miatt Várad török kézre kerül, a várvédők kivívják azt a török garanciát, hogy a Biblia kinyomtatott példányai (6000 példány) szabad elvonulást kapjanak.

Sajnos Lorántffy Zsuzsanna néhány hónappal hamarabb meghal.

Közismert tény, hogy *Sárospatak anyagi és szellemi fejlődését, jelentőségét, világhírnevét a fejedelemszony nagytávlatú hitének köszönheti*. Az viszont már kevésbé ismert, hogy ezzel párhuzamosan mit tett a presbiteri rendszer kialakulása érdekében. Ez nem volt könnyű dolog. S nem egyszerűen pénzkérdés. Fejedelmi urával, majd Zsigmond váratlan halála után hatalomhoz jutott György fiával kemény ütközetei voltak, mint édesanyjának is. A szülők ugyanis Zsigmondot szemelték ki a fejedelemség utódlására. Nemcsak fejedelmi módon nevelték, tanították, de a híres hollandiai református szabadsághős, majd pedig király:

Orániai Vilmos unokahúgát, a pfalzi Henriettét szerezték neki feleségül. Sajnos, három hónappal esküvőjük után mindkettőjüket járvány ragadta el. Ezzel sok reménységük veszett el. (Vajon hogyan alakult volna Magyarország és Erdély sorsa? Ha az a „volna” ott nem lett „volna”...)

Lorántffy Zsuzsanna és udvari prédikátora, Medgyesi Pál – s velük a puritán presbiteriánusok – keményen elleneztek a nagyratörő, abszolutisztikus II. Rákóczi György lengyelországi hadjáratát! A megtagadott édesanya anyaként is, politikusként is így üzent hataloméhes fiának: *„Nekem pedig, anyád lévén, nagy rettegésem sokképen; egyik fél mellett is hadakozzál haszonért, szükséged arra nincsen... az hadakozásnak kezdetit tudja az ember, de végét csak az Isten tudja.”* (Hóman-Szekfű: Magyar Történet IV. kötet 83 lap.) – Akárcsak a magára maradt gróf Tisza Istvánt hallanánk az I. világháború előtt...

A fejedelemszony pártfogása nélkül a presbiterianizmusnak kevés esélye lett volna. Medgyesi Pál sárospataki prédikátor, Tolnai Dali János, a kollégium rektora hiába írták volna alá 1638-ban a londoni szerződést. Úgyis az Apáczai Csere János is végképp a fejedelmi önkény és az epizkopalisták intrikáinak áldozata lett volna. A „magyar nagyszony” férje és fia politikai tévedéseivel szemben – úgy, hogy irántuk való szeretete nem hűlt ki – a jobbik rész mellett döntött. Ez azt jelenti, hogy nemcsak jól ismerte a presbiterianizmus lényegét, jelentőségét, de tisztában volt azzal, hogy a magyarság és a református egyház jövője nem képzelhető el presbiteriánus és puritánus elvek és szervezetek nélkül.

Lehet, hogy valaki ilyesformán csodálja őt: „annak ellenére, hogy nő és gazdag, így bölcs...” Más talán azért becsüli, hogy kényelem helyett a küzdelmet vállalta. Ne feledjük, hogy fontos teológiai-tudományos műveket is írt! (Vajon mikor ért rá?) Ilyen pl. az 1641-ben Bártfán megjelent „Mózes és a próféták” – vagy a „Szentlélek származásáról”. Egyénisége azok életművében is tükröződik, kiket ösztöndíjjal küldött a presbiterianizmus hazájába: Németalföldre és Angliába. Nem lepődünk meg, ha évszázadokkal később az egykori Lorántffy-Rákóczi birtokokon, Sárospatak szellemisége által éltetett területeken – így a szovjet-ukrán Kárpátalján – lelkipásztoraitól megfosztott presbiterek őrizték egyházukat!

A 4. ORSZÁGOS PRESBITERI

A 4. Országos Presbiteri Konferencia mintegy száz résztvevője 48 egyházközségből, 13 egyházmegyéből és mind a négy egyházkerületből képviselve, Tahiban a Sion Hegye Konferencia-telepen a misszió kérdésével foglalkozott „Mindent a misszióért!” címmel. Ennek során a következőket tanulta, ill. a konferencia befejezéseként a következő állásfoglalást fogalmazta meg:

❶ A misszióban a legfőbb a Küldő. A misszió az Atyától indul el, aki elküldte az ő Fiát a szegényeknek az evangéliumot hirdetni. A szegények, a szűkölködők pedig mi vagyunk.

❷ Akiket a Fiú meggazdagított és megszabadított, azok kapták a küldetést, hogy

ismernünk őket külső emberi jellemzőikben: nevük, körülményeik stb., de ezek megismerése révén meg kell ismernünk azt, hogy életükben hol kopogtat az Isten, miközben életük rendben lévőnek, sőt valóságosnak látszik. Megtanultuk, hogy ebben különösen fontos feladatunk van nekünk

❸ Megtanultuk, hogy a misszió egyik ága az evangélizáció, az örömhír szóbeli hirdetése, a másik a diakónia, az örömhír cselekedetekben történő hirdetése.

Az örömhírt ma új körülmények között kell hirdetni, az örök tartalmat a mai embernek, aki nem ugyanaz, mint a tegnapi, és nem ugyanolyan, mint a holnapi.

A ma emberét az elvilágiasodás és az információk tömeges áramlása által kapcsolatainak megzavarodásával lehet jellemezni.

Az elvilágiasodás az embert önmagáért felelős életre szabadította fel, de Isten nélkül, a másik iránti felelősség éppen ezért elmaradt. Az emberek ennek során egyházellenessé váltak. Ezt nem ellen-szenvvel, daccal kell fogadnunk, hanem Isten ítéleteként kell tudomásul vennünk. Az egyház nem tudta kellőképpen felmutatni az igazi, Istentől nyerhető szabadságot, amit Krisztusban kínál nekünk, mert az örömhírré ráakodott vallásos szokásaink, „szent hagyományaink”, a világtól való elzárkózásunk – ami nyelvezetünkben is kifejezésre jut – elfedték azt a kívülről, sőt elriasztották őket. Az evangélizáció döntő célja pedig éppen az, hogy az ember felszabaduljon az őt fogságban tartó gonosz hatalmaktól, és ennek révén ébredjen felelősségtudatra, változzék meg gondolkodása (metanoia) és tudjon Istennel „együttgondolkodni”.

A gonosz erők – mint annyi másban is – az önmagában semleges információs technikát a maguk céljaira felhasználva megzavarják a legtokéletesebb kommunikációs (kapcsolati) rendszert, amelyet Isten Jézus Krisztus, az írott Ige és az imádság révén létrehozott, amelynek révén bárki kapcsolatba kerülhet Istennel és embertársaival.

Az evangélizációval az Isten és ember, az ember és ember közötti kapcsolatot kell helyreállítani.

❹ Fontos, hogy a gyülekezetnek legyen Istentől elkért, közösen kialakított missziói elképzelése és ennek alapján éves missziói terve, amelyben megfogalmazza magának, hogy kiket és mi módon kíván missziói munkájával elérni. Ugyanakkor nyitottnak

A konferencia résztvevői

„Menjetek el széles e világra és hirdessétek az evangéliumot!” Fontos tudnunk, hogy

- a küldetés tartalma nem az erkölcsök megjavítása, hanem az örömhír hirdetése, mert az erkölcsi állapotok is ennek nyomán javulnak csak,
- a küldetés célja nem az egyháztagok számának növelése, hanem Jézus tanítványai számának növelése, amelyhez az egyháztagok számának növelése csak eszköz lehet,
- iránya nem elsősorban a hívás, hanem az elveszett bárányok felkeresése, az utánuk menés,
- a küldetés határai nem területi határok, nem felekezeti határok, hanem széles e világ, miközben mindegyikünknek tudnia kell, hogy kihez küldettünk és kihez nem.

❺ Missziói munkánkban meg kell ismernünk azokat, akikhez küldettünk. Meg kell

presbitereknek, hisz a lelkipásztor előtt sokan „vasárnapi ruhájukat” öltik fel. Látunk kell azt is, hogy miközben embertársaink egyre inkább bezárkóznak, egyre kiéhezettebbek a közösségek iránt.

❻ A küldöttek mi vagyunk, de csak akkor, ha már szegénységünket felismerve Jézus Krisztus alatt állunk. Ezért fontos, hogy bibliai gondolkodásunk legyen, mert ezáltal ismerjük fel Isten tervét, vesszük észre a körülöttünk élők szükségleteit, és ennek nyomán indíthat el minket a könyörület és az irgalom Lelke. Fájjon az, hogy a mellettünk, körülöttünk élők még nem ismerik és nem fogadták be Jézust. Ez csak akkor következik be, ha szeretjük őket, mert ha nem, akkor csak felháborodunk ezen. Szükséges, hogy sohase legyünk elégedettek saját munkánkkal, mert ez teszi lehetővé, hogy mindig többet tanuljunk, munkánkat felülvizsgálva, azon Isten útmutatásai szerint javítsunk.

KONFERENCIA ÁLLÁSFOGLALÁSA

kell lennie arra, hogy Isten ezeket az elképzeléseket átalakítja, sőt esetleg keresztül is húzza.

Tudva azt, hogy Isten Igéje nem tér vissza hozzá üresen, a missziói munkában fontos, hogy minél több embernek a kezébe adjuk a Bibliát, de ha kell, vele menve tudjuk megmagyarázni, ha nem érti, amit olvas. A magyarázat lényege mindig ez kell legyen: az egész Szentírás Krisztusról szól, mert ő töltötte be azokat az ígéreteket, amelyeket az Ószövetségben megírtak. Ezért azonban nekünk magunknak is tanulnunk kell!

7 Aki missziói munkát végez, annak mindig fel kell figyelni azokra az alkalomokra, amelyeket Isten elkészít számunkra, legyen az egy a gyülekezetbe érkező új, eddig ismeretlen ember, egy munkatárs a munkahelyünkön, szomszéd, családtag, és ezeket az Istentől elkészített alkalmakat meg kell ragadni, hogy „egy lélekért se érjen vádja” minket. A presbiter órálló, akinek mindezekre figyelnie kell, mert tőle fokozottan fogja Isten számon kérni, ha mulasztott. Különösen figyelniünk kell a gyermekek és a fiatalok között folyó munkára.

8 Missziói munkánkban alkalmazni kell mindazokat az eszközöket, amelyeket Isten korunkban kezünkbe adott. Ezek túlértékelése, vagy lebecsülése (ma inkább ez utóbbit tapasztaljuk) Isten ajándékainak helytelen értékelését jelenti.

Mindenkinek ajánljuk, hogy készítsen gyülekezeti hírlevelet, újságot, amely a tájékoztatást és a missziót egyaránt szolgálhatja. Használják gyülekezeteink kiterjedtebben a hang- és videokazetták által kínált lehetőségeket, a CD-t, az internetet, különösen az ifjúsági munkában.

Az elektronikus sajtóban a közvetlen missziói elv mellett állunk, szemben a kultúrpolitikai, közvetett missziói és egyéb, röviden megismert irányzatokkal, ami nem zárja ki azt, hogy ezek előnyeit ne lehetne a közvetlen missziói elv megvalósítása során alkalmazni.

A konferencia foglalkozott a világi média többnyire lélekromboló hatásaival, de foglalkozott az egyházi média kérdéseivel is a misszió szempontjából. Így a konferencián sok hozzászólás foglalkozott a Reformátusok Lapjával, és annak tartalmára tett különböző javaslatokat.

Mindezért a konferencia szükségesnek tartja egyházunk médiatörvényének és stratégiájának kidolgozását, természetesen alárendelve a még ki nem alakított missziói elképzeléseknek. Ezekben kellene megfogalmazni azt, hogy miként lehet csökkenteni a világi média káros hatásait és megjavítani az egyházi médiát.

Figyelemmel az elhangzott észrevételekre, amelyek nem jelenlévőket is érintettek, javasolja a konferencia, hogy a szövetség elnöksége szervezzen egy, a Kósa-féle cikk megvitatásához hasonló fórumot, amely egyben elindítója lehetne mind a missziói, mind a média koncepció kialakításának.

9 Sajnálattal állapította meg a konferencia, hogy egyházunk missziói törvényt sokan – lelkipásztorok és presbiterok egyaránt – nem ismerik, és ezért az abban foglaltakat nem teljesítik. Így igen sok helyen, pl. nem tartanak évente missziói napot.

Szükségesnek látja a konferencia, hogy mielőbb elkészüljön egyházunk missziói koncepciója és felkéri az elnökséget, hogy ezt szorgalmazza.

10 Sajnálattal állapította meg a konferencia, hogy egyházunk sokrétű szakmissziói (házasság és családsegítő, mozgáskorlátozott, hajléktalan, iszákosmentő, telefonlelkigondozó, cigány stb.), miközben igen hasznos munkát végeznek és a világban is

jó hírnévnek örvendenek, nem gyökeredzenek eléggé a gyülekezetekben. Ennek érdekében szükségesnek látjuk ezen missziók megerősítését anyagiakban és személyi állományukban, hogy valóban országos kiterjedésűek lehessenek, de szükséges lenne, hogy ezek a missziók készítsék fel a gyülekezeteket, hogy akiket lehet, a gyülekezetben érjenek utol, és csak a kifejezetten szakmai kérdésekben kelljen a szakmissziókat igénybe venni. A legfontosabb azonban, hogy egyéni és közös imádságainkban vigyük Isten elé ezen missziók ügyét és munkáit.

11 Végül, de mindenképp felelt hangsúlyozza a konferencia, hogy missziói munkát minden élő hitre jutott presbiternek, egyháztagnak végeznie kell, elő kell állnia hitének megvallásával, mert nem lehet, hogy amit látott, hallott és megtapasztalt Isten mentő szeretetéből, ne szólja, tudva azt, hogy a hit hallásból van, a hallás pedig Isten Igéjéből, tehát azzal szolgálja Isten ügyét, ha hitvalló presbiter.

A konferencia hálát ad Istennek az alkalomért, amelyet a résztvevők számára készített, megköszöni a szolgálattevőknek, az előadóknak, a bizonyoságtévőknek, a szervezőknek és a konferenciatelep munkatársainak, hogy jó eszközök voltak Isten kezében.

Tahi, 2000. szeptember 8.

Úrvacsoraosztás a záró istentiszteleten
Szolgál Somogyi László óbudai lelkipásztor

MIT LÁTUNK A REFORMÁCIÓ EMLÉKMŰVÉN?

1909-ben, amikor a protestánsok a világ sok országában Kálvin születésének a 400. évfordulójára emlékeztek, a genfieliek elhatározták, hogy egy méltó és megfelelő emlékmű felállításával kívánják bizonyítani a reformátorok történelmi szerepét. Az elgondolás megvalósult, és nyolc évvel később került sor a „**Reformátorok fala**” felavatására, mégpedig Luther 95 tétele kiszögezésének a 400. évfordulóján, 1917. október 31-én. Maga az emlékmű az egyetem 1872-ben épült központi épülete mögött elterülő parknak

(ez régen botanikus kert volt, ma a „Bászttyák sétánya” a neve) az északi oldalát szegélyezi, ami hajdan egy védőbástyának a fala volt.

A fal közepén négy főalak hatalmas szobra látható. Mind a négyen *Genfben szolgáló reformátorok* voltak: **Farel Vilmos, Kálvin János, Béza Tódor és Knox János**. Mindegyikük kezében könyv van, amely hármuk esetében a Szentírás, Béza esetében az Akadémia rendtartása. A fal és a kőlapokkal fedett sétány között vízzel töltött, hosszú díszmedence van. A kőlapokat a főalakok előtt három címer díszíti: a genfi, a berni és a skót címer. A sétány nyugati oldalán egy kőépítményen *Luther*, keleti részén *Zwingli* neve emlékeztet két nagy, de nem Genfben működött reformátorra.

Farel alakjától nyugat felé egy domborművön – Farelon kívül – még két genfi reformátor alakja látható: *Vireté* és *Fromenté*. Ez azt a jelenetet mutatja be, amikor

1534-ben, egy genfi magánháza Vireté lelkész megkeresztelt egy genfi csecsemőt. Ez volt az első genfi kised, akit nem a középkori egyház papja keresztelt. A domborművön láthatók a berni kiküldöttek, akik abból a célból érkeztek Genf-be, hogy felülvizsgálják: azonos-e a genfi hite a berniekével? Ennek a megállapítása vezetett a két város későbbi szövetségkötéséhez.

A következő szobor *Coligny Gáspár* admirális (1519–72) francia hugenotta vezéré, akit a Szent Bertalan nap éjszakáján Franciaországban megöltek. Azonban a szobráról balra látható dombormű egy, a halála után bekövetkezett eseményt mutat be, mégpedig azt, amikor IV. Henrik francia király 1598-ban, több hugenotta vezető jelenlétében aláírja a francia reformátusoknak vallásszabadságot nyújtó Nantes-i egyezményt. A feliratok is erre az eseményre utalnak.

Ettől nyugat felé látható *Hallgatag Vilmos* orániai herceg (1533–1584) szobra, aki a hollandusoknak a spanyolok ellen irányuló szabadságharcát vezette. A szoborhoz tartozó dombormű a németalföldi református tartományok egységének, az 1579-ben megkötött Utrechti Uniónak az aláírását ábrázolja; az e fölött olvasható holland szövegidézlet ennek a megállapodásnak a szövegéből való.

Végül az emlékmű utolsó szobra *Frigyes Vilmos* brandenburgi választófejedelemé, aki a Nantes-i Egyezmény felfüggesztése után sok francia hugenottát befogadott országába és 1685-ben kiadta a Potsdami Ediktumot, amely ezeknek a befogadottnak vallásuk szabad gyakorlását biztosította. A dombormű a menekültek fogadását ábrázolja, és utal a választófejedelem ekkor elhangzott szavaira. A dombormű felett látható német felirat részeket közöl ebből az említett rendeletről.

A fal nyugati oldalán az 1536. május 21-ének a dátuma olvasható. Ekkor fogadta el Genf, mint önálló köztársaság, a reformációt és vezette be a kötelező iskolai oktatást. A fal keleti végénél az 1602. dátum utal arra, hogy ezen a napon támadtak a savoyai herceg csapatai az alvó városra, aminek az elfoglalását Genf lakói az azt követő nap reggeléig megghiúsították.

A reformátorok szoborcsoportja két oldalánál az 1536-os dátum Kálvin „Institúció”-jának a megjelenésére és az 1559-es dátum az Akadémia (a mai genfi Egyetem, illetőleg a mai Kálvin Kollégium, gimnázium)

um) megalapítására utalnak. Az egész fal latin nyelvű, fő felirata **Post Tenebras Lux** („A sötétség után jön a világosság”); a reformáció óta ez Genf címerének is a felirata.

A főalakoktól keletre haladva egy dombormű bemutatja azt, hogy Skócia reformátora, Knox János Edinburghban prédikál. Felette a Miatyánk szövege olvasható. A következő szobor *Williams Roger*, 1636-ban Amerikába kivándorolt angol puritán keresztyént ábrázolja, aki megalapította a Rhode Island-i gyarmatot, ahol az Újvilágban először iktatták törvénybe a teljes vallásszabadságot. A szobor mellett lévő dombormű az angol puritánok első kivándorló csoportját, a „Zarándok atyák”-at mutatja be, akik 1620-ban, még a hajón, szövetséget kötöttek egymással és megígérték, hogy ragaszkodni fognak hitükhöz, terjesztik azt és az új hazában is fogják egymást segíteni. A dombormű fölötti szöveg részlet a „Mayflower” hajón kötött szövetség szövegéből.

A következő szobor *Cromwell Olivéré*, aki az angol puritánok vezére volt (1599–1658). A mellette látható domborművön ő

már nem szerepel, hanem az a jelenet látható, amikor 1688-ban II. Jakab király leányának, Máriának a férjét, a holland református Orániai Vilmost megválasztják angol (és skót) királynak, és a parlament tagjaival való találkozásukkor a királyi pár ünnepélyesen megígéri a vallásszabad-

ság fenntartását. A falba vésett szöveg is e kor történelmi eseményeivel kapcsolatos.

Az emlékmű keleti oldalán látható utolsó szobor **Bocskay Istvánra**, amiképpen a felirat mondja: „*a győztes erdélyi fejedelem*”-re irányítja az emlékmű megtekintőinek a figyelmét. A felirat utal az 1606. évben megkötött bécsi békére, amelynek a segítségével az erdélyi fejedelem a királyi Magyarországon is be akarta vezetni a vallásszabadságot, amely Erdélyben már fél évszázaddal korábban megvalósult. A dombormű Bocskayt a kassai országgyűlésen ábrázolja, amikor a fejedelem előterjeszti a bécsi békekötés pontjait. Mögötte áll kancellárja, *Kátay Mihály*, jobb oldalán *Alvinczy Péter* kassai prédikátor. Előtte a mágnások (többnek a neve szerepel a domborművön), majd a (szepesi) városok képviselői állnak, az utolsó Thököly Imre őse, aki 1606-ban szepesi gróf volt. A dombormű két oldalán *Bocskay Kassán tett kijelentése* olvasható, amely szerint **a hit, a lelkiismereti szabadság és a régi törvények a magyar nép számára értékesebbek az aranynál.** A dombormű fölé bevéselt latin nyelvű felirat a bécsi békéből idéz néhány sort. Ezek utalnak a vallásszabadságra és arra a kívánságra, hogy Magyarországot született magyarok kormányozzák. Bocskay alakja is, mint a fal legtöbb szobra, *Landowski* lengyel szobrász alkotása. A Magyarországi Református Egyház egyébként annak idején az emlékmű felállításának a céljaira adományt küldött; a svájciak adománya után ez volt a legnagyobb!

Pósfay György

A protestantizmus

ma sem pusztán tiltakozás, hanem vallástétel az evangéliumhoz ragaszkodásról. Nem az tehát az igazi protestáns ember, aki bármilyen más vallás, vagy egyház ellen tiltakozik, küzd, hadakozik, egyszóval negatív álláspontot foglal el, hanem az, aki a maga evangéliumi hitéről, a Krisztus tiszta és hamisítatlan tanításához való ragaszkodásáról és hűségéről minden viszonyok között és mindenkiel szemben határozottan, nyíltan és bátran vallást tesz.

(Raffay Sándor, 1928)

Levélváltás és beszélgetés a csantavéri gyülekezet gondnokával

Július végén kedves levelet hozott a posta Jugoszláviából, Csantavérről. A levelet *Szedlár Rudolf* gondnok írta, akivel azóta levelet váltottunk és fel is kerestt minket, így alkalmunk volt vele beszélgetni. Az első levelét így kezdi:

„Véletlenül (?) kezembe került az Önök folyóiratának ez év május-júniusi száma, és gazdag tartalma miatt nagyon megtetszett. A Lélek arra ösztönöz, hogy lapjukra előfizessek, mert áldást és hasznos dolgokat merítetek belőle.” Következő levelében már arról is ír, hogy a július-augusztusi számból mi ragadta meg különösen a figyelmét: „*Hogy a folyóirat milyen áldást jelent, azt csak egyetlen példával illusztrálom idő- és helyszűke miatt. A legutolsó számban leközölt 'Kilencszáz szó rólunk, reformátusokról' és az azt követő részletes elemzés, kiértékelés nagy horderejű. Nemcsak az anyaországban, hanem az egész Kárpát-medence magyar reformátusságában. A cikkel kapcsolatban egyetlen óvatos megjegyzést tennék, ezt is inkább hazai vonatkozásban, ez pedig a Részletezés 4. pontjához fűződik. A nem lelkesítő egyháztagok képzése nemcsak kitűnő ötlet, hanem szükséges is. Legjobb példa erre Csantavér.*”

Úgy hisszük, ezek után nemcsak mi, hanem Kedves Olvasóink is szeretnének megismerkedni *Szedlár Rudolf* gondnok testvérünkkel.

– **Kérjük, mutassa be önmagát!**

– Magamról csak annyit, hogy 1953-ban születtem. Fényképész és festőművész vagyok. Több újságban jelentek meg publikációim, elsősorban vallási témákról, de helytörténeti kutatásokról és művelődési, művészeti témákról is. Egyik-másik írásom ugyancsak felrázta a közvéleményt, amint „előreszegezett kopjával rohantam a tömegbe”. Festőként a szigorú realizmus híve vagyok, akárcsak az életben. Közel 30 évet alkotam falunk művelődési életére.

– **Miben állt ez a munka?**

– A képzőművészet, a zene és a színjátás terén igyekeztem a falu népét műveltebbé tenni, életüket szebbé varázsolni.

– **Mi indította erre?**

– Közel negyedszázada, hogy megtértem. Ez az akkori szabadkai pünkösdi gyülekezetben történt, amely gyülekezet tagsága jórészt elpártolt reformátusokból, evangélikusokból, metodistákból, sőt katolikusokból, de a világból jött ateistákból is állt. A vezetőség

Szedlár Rudolf

leginkább volt református egyháztagokból tevődött össze, akik többet akartak, mint eladdig a református egyházon belüli merev konzervativizmust, a vezetők merevségét. Voltak közöttük értelmiségiek és egyszerű emberek is, akik nem vették észre, hogy idő múltával maguk is merevekké, az új meglátások előtt bezárkóztak. Ez utóbbi miatt, de a túlzott rajongásuk, az ún. „átéléseik” miatt is szakítottam velük.

– **Hogy döntött ezután a református egyház mellett?**

– Ekkor már az eszéki protestáns bibliai főiskola távhallgatójaként eléggé jártas voltam a teológiában és az egyháztörténelemben. Itt jegyzem meg, hogy horvát nyelven tanultam. Az egyháztörténelemben belül tanult reformáció és a híres reformátusok élete, tudása és szemléletmódja vezetett rá a mindmáig kemény és elszánt református hitvallás melletti döntésre. Visszatekintve, fontos tanulságát is látom ennek a küzdelemnek, amelyet magamban le kellett folytatnom.

– **Mi ez a fontos tanulság?**

– A szakadás esetleges veszélye mindig kétoldalú. Egyfelől az árkot mélyítő konzervativizmus, amelyet – sajnos – nem egyszer éppen a lelkesek részéről kellett tapasztalnom, másfelől a jól „kinevelt” laikusokból lett vezetők, akik hirtelen újkeletű reformátorokká vedlenek és forradalmat csinálnak, ez pedig végzetes lehet.

– **Hogyan él most a református egyházban?**

(Folytatás a 8. oldalon)

Levélváltás és beszélgetés a csantavéri gyülekezet gondnokával

(Folytatás a 7. oldalról)

– Amikor a református egyház tagjává lettem, lelkiismeretemtől vezetve önként vettem alá magamat minden felsőbbségnek, még ha nemegyszer úgy is érzem, hogy én tanultabb vagyok. Az Úrra, és csakis az Úrra bízom minden magánkezdeményezést, nem a magam meglátásából, még inkább nem valamiféle átélésből, vagy önös ambíciótól vezetettve. Így találtam magamat hirtelen a csantavéri református hívek keresésében és lettem a megalakult gyülekezet gondnoka. Nem örülök ennek igazán, és nem tekintem rangnak, hanem komoly, felelős posztjának. Úgy érzem, ami éppen az elmúlt időben velem történt, az megerősít abban, hogy az Úr erre a munkára hívott el.

– **Mi történt Testvérünkkel azután?**

– Gyülekezetünk ez év márciusában alakult és június 4-én súlyos szívrohammal kerültem a szabadkai kórházba. A szerb főorvos megjegyezte, hogy ilyen állapotban lévő betegek nem nagyon szoktak lenni, mert azokat egyenesen a kórbonctanra viszik. Csodálkozott, hogyan maradtam életben szívburopredesssel. Azt válaszoltam neki, hogy én nem féltém a haláltól, sőt csaknem örültem, mert akkor szemtől szembe láthatam volna az én Úramat, de mivel hívő ember vagyok, az, hogy megmaradtam itt a Földön, minden jel szerint arra mutat, hogy a Magasságos Úristennek még van velem kapcsolatban terve ezen a világon, bármilyen primitív és szegényes a berendezése ennek a kórháznak, vagy bármilyen is az orvosi ellátás. A kórházból való kijövetelem után egy hónappal már az Úr nevében utaztam Bácsfeketehegyre, a világtalálkozó ottoni alkalmára, *Tőkés László és dr. Hegedűs Loránt és dr. Csiha Kálmán* püspök prédikációit meghallgatni.

– **Mit szolt ehhez a család?**

– Szegény feleségem magán kívül volt, de én egy kölcsönként diktafonnal tértem haza, amelyen az alkalom hangfelvétele volt, és ezt lejátszottam feleségem és a közösség épülésére. Ugyan nem a saját magnómról, mert az már elpusztult, de másoknak van még. Az Úr tehát megáldott, jókedvvel tértem haza és azóta is végzem a rám bízott munkát.

– **Szóljon még néhány szót arról, hogyan élnek ott Csantavéren?**

– Tisztában vagyunk szegénységünkkel és behatároltságunkkal, de a szellemünk szabad,

Dr. Krüzsely Mária ünnepi beszéde Genfben

Mint a svájci városokban szervezett magyar gyülekezetek egyik vezetőjének és genfi polgárnak, nekem jutott az a megtisztelő feladat, hogy köszöntőt mondjak ezen az ünnepi záró istentiszteleten.

A Magyar Reformátusok IV. Világtalálkozója alkalmából gyűltünk itt össze Kálvin templomában ősi hitünk, a kálvini reformáció bölcsőjében, a különböző egyházak és az egyházi szervezetek képviselői, Genf városából, Svájc egész területéről, Magyarországról és határain túlról.

A genfi Kálvin János, a nagy reformátor, valamint a hit és a vallásszabadság felelhetetlen bajnoka, Bocskay István, erdélyi fejedelmünk emlékének tisztelgünk azzal, hogy bizonyosságot teszünk eszméjük igazságáról, annak ápolásáról és terjesztéséről a felnövekvő új nemzedék felé, bárhol is éljenek szerte a világon.

A mi magyar református lelki és szellemi kultúránk lényege Kálvin János és Béza Tódor tanításának örökségében van – különös tekintettel a genfi zsolttárokra, mert nálunk a zsolttárfordítások, s a Biblia-for-

dítás tette modernné, pallérozottá a nyelvünket, s ezzel az akkori magyarság közel 9/10 részében vált elfogadottá a reformáció. Ezekben a zsolttárokban talált rá a magyar nép a személyes, szerető, irgalmas Istenre a Jézus Krisztusban.

A mi szüleink még szabadon éltek a Jézus hitében. Az anyák a bölcsőknél zsolttárvereket is dúdolgattak a népdalok mellett. Ez a szabadság romlott meg később. Most, mikor újra szabadon gyakorolhatjuk, ápolhatjuk a jézusi hitet, szeretnénk ezt gyermekeinknek továbbadni, életük részévé tenni.

Tudjuk azt, hogy hit nélkül nincs igazi élet, s azt is tudjuk, hogy véges és viszontagságos földi életünkben gyermekeink lesznek ennek a hitnek továbbhordozói, mindenütt, otthon is, határainkon túl is, egész magyar szétszórtságunkban.

Most, a IV. Magyar Református Világtalálkozó záró istentiszteletén, itt a genfi református egyház kitárt kapujában, szeretetünk és hálánk jeléül letesszük hűségünk szerény virágkoszorúját.

mert a Teremtő Isten is szabad. Jó lenne, ha lenne egy imaházunk, de az Urat bárhol lehet, sőt kell dicsérni. Ez történik most a művelődési házban, télen pedig otthonainkban. Segítségünket az Úrtól várjuk, aki tetszése szerint fog megáldani. Természetesen senkit sem utasítunk el, ha segíteni akar, de nem kitűzött célunk a kéregetés. Mindent a maga idejében megad az Úr, mert ő látja szükségünket. Másfelől ez a mi délvidéki fajtánk inkább éhen pusztul, semmint kéregebben.

– **Hogyan fogadják a szolgálatát a faluban?**

– Jómagam voltam az öt-hat bujdosó adventista után az első nem katolikus hívő, aki nyilvánosan hirdette az evangéliumot a falu legnagyobb megrökönyödésére. Voltam én „pap”, „prófeta”, „szektás apostol”, „szerb pópá” (!), akit kinevettek, elhagytak, de évek múltán elfogadtak. Ma már nem vagyok „prófeta”, de a falu népe igen-igen aggódott, szorongott, amíg a kórházban voltam. Ezt onnan tudom, hogy százával jöttek, sőt jönnek még oda hozzám, amikor kijövetelem után az utcára mentem. Megtérni azonban még mindig nem akarnak, de én állhatatosan imádkozom értük.

– **Köszönjük a beszélgetést!**

TALÁLÓS KÉRDÉSEK REFORMÁCIÓRA

1. Ki volt a reformáció korában a „magyar Kálvin”, a magyar református-ság, a helvét irány legnagyobb szervező egyénisége és melyik városban tevékenykedett?
2. Hogy hívják azt a magyar református fejedelmet, akit „a magyar nép szabadító Mózesének” neveztek el, s szobra a genfi reformációs emlékmű alakjai között is látható?
3. Ki volt Erdély bibliás fejedelme, aki naponta olvasta a Szentírást, s kévéssel halála előtt ezt az Igét jegyezte le papírra: „Nem azé, aki akarja, sem nem azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené” (Róm 9,16)?
4. Ki volt az a református nagymester, aki oltalmazta a református vallást, főként a puritanizmust az akkori Magyarország észak-keleti részén, s melyik vár volt tartózkodási helye?

(Válaszok a 12. oldalon található)

Lássunk tisztábban – éljünk előítéletmentesebben!

Izráel és Eklézsia (VI.)

Miközben a korai magyarok a Kazár-birodalom keretei között a Volga – Don – Krím-térségben Izráel hitével ismerkedtek, Izráel népe már ismerős volt a Kárpát-medence világában. Mind a kazár birodalom magyarjai, mind a Kárpát-medencében élő zsidóság megismerte a másik hagyományait, életkörményeit. A kazárság nagy tekintéllyel rendelkezett (Bíborbanszületett Konstantin császár meghagyja diplomatáinak, hogy a római pápának és a napnyugati császárnak írott le-

❶ Már a római-kori Pannóniában számos izraelita hitközség létesített zsinagógát. Ezek az egyiptomi Isis-kultusz, a perzsa Mithrász-kultusz és különböző római vallási szervezetek szomszédságában léteztek. A zsidóság sem csak kereskedelemmel és pénzügyekkel foglalkozik, de a római hivatalnoki karban is megtalálható. Ezek emléket őrzik Intercisa (Dunapentele), Savaria (Szombathely), Scarabantia (Sopron) stb. sírkövei.

fővárosa) haladt az első útvonal. Ezt tették tönkre a rómaiak, amikor Egyiptomon (akkor saját területükön) át létesítettek egy vámentes, konkurens útvonalat. Ezt zárta le a hódító iszlám. Így Európa Prágán és Esztergomon át a Volga menti Itil érintésével (a Kazár birodalom fővárosa) zsidó kereskedők közvetítésével tartotta fenn a szoros kapcsolatot Kínával. A kazár birodalomban – az akkori világ egyetlen zsidó államában – viszonylag biztonságos körülmények uralkodtak.

Ezen az útvonalon működő kereskedők közvetítésével történt meg az a hírhedt levélváltás (a X. sz. közepén), melyet egyrészt a kordovai Mózes-hitű miniszter: Chaszdzáj ibn Saprut és másrészt a kazár József kagán folytatott. Az itteni – akkor már magyar kárpát-medencei és a távoli Kazár birodalmi viszonyok stabilitását tükrözi az a tény, hogy egy ezt megelőző levélváltási kísérlet a bizánci Konstantinápoly közvetítésével eredménytelen volt!

❷ A honfoglaló magyarok közösségében kazár és kabar elemek érkeztek. Több ősi településnév őrzi emléküket. Feltehető, hogy csak az elit vallotta és élte Mózes hitét, de ennek hatása alatt élt a közrendűek tömege. Figyelemre méltó az a tény, hogy velük nem sémi, hanem türk eredetű Tóra-követők érkeztek!

❸ A középkori nagy franciaországi és a Rajna-menti zsidóüldözések elől menekülők ezreit indították Kelet felé. Mivel pedig egyedül Magyarországon és Lengyelországban voltak új otthon alapításhoz szükséges – Izráel népe felé nyitott – viszonyok, hazánk vonzó volt a menekülők számára. Nyugat-Európában tombolt a pogrom. Zsidók ezreit ölték meg brutálisan vérvád, ostyagyalázás, kútmérgezés gyanújával, s elpusztították a nagy központokat: Worms, Speyer, Trier. A magyar királyság területén egyfajta szolidaritás érvényesült. A XI-XIV. századi magyar jogalkotásban ismeretlen fogalom volt a „zsidókérdés”. Itt mindenki egyforma eséllyel élt. A „zsidókérdés”-t az 1093-as szabolcsi zsinaton a pápai nuncius vetette fel. (Megkülönböztető ruha, vegyes házasság tiltása, földbirtoklás korlátozása stb.) Ezt azonban Árpád-házi királyaink nem hajtották végre. S ha 130 év múlva az Aranybulla 24. §-a megismétli ezen követelményeket, ez annak jele, hogy addig nem tettek eleget a pápai követeléseknek. Izráel fiai biztonságban tudhatták magukat.

(Folytatás a 10. oldalon)

A pécsi zsinagóga

velekre két aranyszolidus értékű pecsétet kell tenni, a kazár kagánhoz írottakra azonban hármat... A magyar törzsszövetség formáját is a kazár kagán határozta meg...)

Ugyanakkor a Kárpát-medencében a római Pannónia kulturális és civilizációs értékei közül számosat az itteni zsidó kereskedelmi telepek örökítették át a magyar honfoglalás korára. Tévedés lenne ezt a zsidóságot akár a palesztinai, akár az újkori zsidóság analógiájára elképzelni. Számos izraelita csoport keveredett egymással az elmúlt kétezer év során.

❹ A római hatalom távoztával bizonyára zsugorodott a zsidóság száma. Ámde egyes telepeik tovább éltek. Ezt onnan is tudhatjuk, hogy a 9-10. században jelentős zsidó közösség élt Esztergomban. Ők nem a Balkán felől érkeztek, hanem német és cseh területekről. S nem üldözöttek voltak, hanem vállalkozók. Közbülső láncszemét alkották a távol-keleti kereskedelmi útvonalnak. A nemzetközi kereskedelemben, politikai életben nagyon fontos szerepet játszottak. Ugyanis Európa és a Távol-Kelet között először Palesztinán (Gázai kikötő), Petrán át (a Nabateus-birodalom

Izrael és Eklézsia (VI.)

(Folytatás a 9. oldalról)

Ezek után 1233-ban még külön is kikényszerítették a királytól a „bereg esküt”. IV. Béla királyunk pénzügyminisztere – ennek ellenére – az izraelita Teka gróf lett.

5 A török uralom mélyreható változásokat hozott. Előbb zsidót és magyart egyformán üldözött és hurcolt el a megszálló hatalom. Utóbb azonban enyhült a zsidóság irányában, sőt kedvezett is neki. Ekkor *Balkán irányából indult meg a bevándorlás*. A konstantinápolyi, szaloniki, drinápolyi zsidóság – Spanyolországból menekült szefárd zsidóság nagy műveltségét, gazdasági és politikai érzékét hozta magával.

Számukra azért is kedveztek az itteni viszonyok, mert a reformáció tudatosan épített öszövétségi hagyományokra, s tudatában volt annak, hogy az üdvösség – Jézus Krisztus – a zsidóság körében jelent meg. Ebből alakult ki a magyar – református – zsidó szolidaritástudat.

6 A Habsburg hatalom megerősödése, a véres ellenreformáció mind a magyarságnak, mind a zsidóságnak óriási veszteségeket okozott. Reformátusoknak a fej- és jószágvesztés réme, a zsidóknak a kiűzetés ténye volt ijesztő. Ezt a korszakot zárta le II. József császár „Türelemi Rendelése”. Protestánsok és zsidók az együtt elvesztett szabadságot együtt nyerték vissza. Ekkor sok zsidó keresett itt biztonságot.

7 Újabb nagy bevándorlási hullám az 1870–90 közötti években volt Kelet felől. A lengyel területet is megszálló cári hatalom hatalmas pogromokat szervezett. Zsidók ezrei pusztultak el. Milliós menekültáradat hömpölygött Nyugat felé. A cári hatóságok tervszerűen Kárpátalja irányába terelték a menekülőket. Köznyelvük: a jiddis német eredetűnek mutatná őket. Kevésbé ismert az a tény, hogy a tatárjáráskor végleg megsemmisült kazár birodalom népe Lengyelország és Litvánia irányában menekült. A lengyelországi zsidóság jelentős része türk eredetű volt! Ezek alkották a Magyarország felé menekülők jelentős részét. Az Országgyűlés római katolikus része – különösen az Istóczy-féle antiszemita párt – lezárta volna a határokat az üldözöttek előtt. A református Tisza Kálmán miniszterelnök, s a magyar Országgyűlés protestáns tagjai: a jobboldalon Jókai Mórtól kezdve a baloldali Hermann Ottóig egy szívvel-lélekkel támogatták a miniszterelnök humánus elgondolását: aki életéért menekül, azt meg kell menteni. Ilyen református – evangélikus – szolidaritás talán azóta sem volt!

Papp Vilmos

NYITOTT SZEMMEL

A SAS ÉS A TYÚKANYÓ

A Reformátusok Lapja egyik nyári számában indiai tanmesét olvashattunk, melyet egy jezsuita misszionárius tett Európában „közkinccsé”. A képtelen történet szerint a tojásából tyúk által kiköltött sasfióka még idős korában is, sőt a hozzá hasonló, s magasan szálló rokonát látva is elhiszi mellette káráló társainak: ő csirke!

Nekem is van egy állattörténetem – igaz, nem annyira mesés!

A falusi házakhoz rendszerint baromfiudvar is tartozik, ahol többféle aprójószágot is tartanak. Szaporítani is kell ezeket, de van olyan gond, hogy a kacsamama nem elég türelmes a költésre. Ezért (legalábbis az én gyerekkoromban még így szokták) a gazdasszony a kotlóstyúk tojásai közé rak be néhány kacsatojást is. A kiskacsák a csibékkel együtt kikelnek, s mennek a kotlós után. Együtt is maradnak, amíg valami vízhez (patlak, tó vagy csak tócsa) nem érnek. Akkor aztán a tojásból éppen kikelt, pelyhes kiskacsák – a kotlóssal többé nem törődve – vízre szállnak... Tyúkanyó pedig a parton szaladgálva kotyog, s próbálja visszahívni a szökevényeket, de hiába...

Ki, vagy mi tanította a tojásból éppen kibújt kacsáknak, hogy az ő elemük a víz? Kikeltőjük, „nevelőjük” próbálná őket visszahívni, de reá csak az igazi csirkék hallgatnak! A kis pelyheseket saját ösztönük irányítja, amelyről ma már tudjuk, hogy nem más, mint az őseiktől átörökölt, génjeikben tárolt információ. Ennek eredményeképpen pontosan olyan kacsák lesz, mint elődei, mire felnő...

És az ember gyereke milyen lesz? Szajkózni fogja, amit otthon hall? Készségesen követi szülei tanítását, engedelmeskedik? Vagy inkább saját akaratát próbálja érvényesíteni, amint kezd egy kis ereje lenni hozzá?... Nem kell válaszolnom erre, minden szülő tapasztalatból tudja a választ!

Az öröklődés ui. úgy jelentkezik, hogy nem szüleinke gondolatait, tapasztalatait, hanem jellemző tulajdonságait (pl. önféjűség, akaratosság, hiúság stb.) örököljük. Éppen azért van szükség nevelésre, mert korlátozás, szülői és nevelői „hatalommal” való befolyásolás nélkül a negatív tulajdonságok korlátlanul érvényesülnek, se Istent, se embert nem tisztelő ifjú emberek nőnek fel. Nemde, efféléknek vagyunk tanúi a XX. század végén?

Igaz, magától, a helyes magatartást megcélzó neveléstől még nem lesz a gyermekből élő hitű keresztyén ember; jó esetben azonban a társadalom becsületos, emberséges tagja lesz. Ez is komoly érték; nagy tévedés lenne káros tévhitet összességéként értékelni (le). Sajnos, az említett cikkből úgy tűnik, ilyen negatív hatású dolognak tartják a hagyományos nevelést.

Az én tapasztalatom szerint, ha a gyermek megtanulja, mi a helyes, s rájön, hogy az igazán (Isten szerint is) helyes életre képtelen – ez a felismerés Krisztusra vezérlő kaulauz lehet számára. Isten nem „mások véleményétől, akaratától, elvárásától” szabadít meg (általában legalábbis, mert nem mindegy, kiknek a véleményéről van szó!), hanem saját bűnös természetem sorsomat addig meghatározó hatalmától!

Az Isten szabadítása azért olyan nagy dolog, hogy újjászületésnek nevezi Urunk, mert legalapvetőbb, biológiailag megalapozott bűnös tulajdonságaink hatalmából szabadít meg. Nélküle „foglyul ejt a bűn, tagjaimban lévő törvényével” (Róm 7,23). A tény megállapítása után azonban az evangélium lényegével folytatja az apostol: „ki szabadít meg ebből a halálra ítélt testből? Hála az Istennek, a mi Urunk Jézus Krisztus!” (Róm 7,24-25).

Kövespataki László

Czeglédy, Gyóry, Pokoly

1928-ban lett ceglédi lelkész Czeglédy Sándor, az idő tájt került Gyóry Elemér Győrbe. Teológus koromban, ez esztendőben, közkeletű tréfa volt, hogy most már csak az hiányzik, hogy egyháztörténelem professzorunk, Pokoly József is oda kerüljön, ahova a neve predesztinálná.

Böszörményi Endre: Történetek, anekdoták

Soos Géza: Hitvallásom (részlet)

Hitvallásom kiinduló pontjával azt az ünnepélyes nyilatkozatot veszem, melyet a Soli Deo Gloria Szövetség minden tagja tett, mikor belépett ebbe a Szövetségbe: „Hálát adok Istennek azért a különleges és meg nem érdemelt kegyelemért, hogy engem, szegény bűnöst megváltott az Úr Jézus Krisztus drága vérével, ki el is hívott engem az Ő dicsőségének szolgálatára. Krisztusé lévén mind életemben, mind halálomban, mind testemben, mind lelkemben, a református keresztyén életformát szeretném megvalósítani. A református teológiát vallom és hirdetem a Heidelbergi Káté és Második Helvét Hitvallás nyomán. Céлом az, hogy Isten szuverén jogainak érvényt szerezzek az élet minden vonatkozásában.” – Ezt a nyilatkozatot, mely még ma is kötelez, az alábbiakban kívánom kiegészíteni:

Meg vagyok győződve, hogy az Isten által tökéletesnek és szentnek teremtett ember a bűn által megromlott. Egyedül ez a személyes bűn választja el az embert Istentől, és egyedül Jézus Krisztus tudja az embert megszabadítani a Sátán hatalmából. Ezért a legfontosabb feladat az Evangélium hirdetése: minden ember halálra van ítélve a bűn miatt, de hit által újjászülethet az örök életre.

Isten az egész világmindenség korlátlan Ura. Jézus Krisztus – kit Ő elküldött e földre – Proféta, Főpap és Király. Az Egyháznak mindig hirdetnie kell Isten szuverenitását és Jézus Krisztus hármastisztét.

Így szolgálva Istent és az embereket, az Egyház a világ világossága kell hogy legyen. Világosan kell mutatnia az utat az emberiség fejlődése és szabadsága felé, melyek Isten iránti engedelmségből származnak. Elő kell idéznie a szükséges reformokat ehhez a fejlődéshez az élet minden síkján. Hirdetnie kell egyrészt, hogy nincs üdvösség Jézus Krisztus engesztelő áldozatának személyes átélése nélkül, másrészt nem szabad az Egyháznak semmiféle kompromisszumot kötnie azokkal, akik Jézus Krisztus ügyét nem szolgálják. Így vállalnia kell a kockázatot is, nem törődve a győzelemmel: a mindenható Isten kezében van az. A mi egyetlen feladatunk az, hogy Isten fegyvereivel harcolva nyilvánvalóvá tegyük az Ő diadalát.

A lelkesi szolgálattal kapcsolatban az a nézetem, hogy az egyetemes papság elve szerint minden hívőnek kötelessége, hogy Jézus Krisztusról bizonyosságot tegyen, és általa terjessze a hitet, hogy szereti és segíti felebarátját. De ezzel szemben arról is meg vagyok győződve, hogy szükség van olyan lelkészekre is, kik külön arra készülnek fel, hogy megismerjék a tanítás mindazt, amit Istentől, az Ő Igéjéről, üdvözítő tervéről és királyságáról tudni kell, és akik életüket különösen Isten szolgálatára szentelik. A lelkészek, a presbiterok és a hívők együtt kell, hogy munkálkodjanak. Együtt kell legeltetniük a nyáját, különösen gondjaikba véve a gyengéket és betegeket, megkeresve az elveszetteket. Együtt kell hálát adniuk és imádniuk Istent. Csak ilyen együttes munkával tudnak az egyházak megújulni.

Meg vagyok győződve arról, hogy gyökeresen beteg világunkban úgy szolgálhatjuk legjobban Urunkat, ha újra felfedezzük Isten Igéjének a gazdagságát és a reformátorok – különösen Kálvin – örökségét.

Kérem Istent, hogy kegyelme szerint használjon fel engem is református egyházunk szolgálatában az Ő dicsőségére.

A reformáció

„Hogy a reformáció nálunk létszükségletet elégitett ki, ez abból is látszik, hogy a magyarság a XVI. század végére több mint 90 százalékaig protestáns lett. Még a XVII. századi, állami segítséggel folytatott ellenreformációt is, bár szenvedések árán, kibírta. Mindez olyan erős nyomot hagyott a magyar szellemi életben, amit az utóbbi évtizedek tervszerű egyházellenessége sem bírt kiirtani. Egy nép nem a vesztett háborúba, sem a feldarabolásba és szétszóródásba hal bele, hanem abba, ha küldetéstudatát és ezzel léte értelmét is elveszíti.”

Török István: A nemzeti küldetéstudat

Újra indult egy régi lap

„Mert ha a trombita bizonytalan zengést tévesen, kicsoda készült a harcra?” (1 Kor 14, 8)

KÁLVINISTA SZEMLE

A MAGYAR REFORMÁTUS HITVALLÓ ÉRTELMISÉG
ÖNISMERETI ÉS KRITIKAI FOLYÓIRATA

RACZ LAJOS: Kálvinista Szemle és az új Kálvinista Szemle
ID. HORÓMPO GERGELY (1910-1999): A történelmi kálvinizmus
FÖLÉP LAJOS (1885-1970): Általános keresztyén vagy református?
IFJ. DR. FÉKETE KÁROLY: Karácsony Sándor a teológus személt
KÖVENDI DENES: Karácsony Sándor, az alkotó
KARÁCSONY SÁNDOR (1891-1952): Keresztyénység és ifjúság
DR. GILCZE LÁSZLÓ (1915-1997): A hollandiai református egyházi élet a napóleoni háborúk után - Kuyper Ábrahám életének története
DERES PÉTER: Az ózsd harmónia - Gondolatok Reményik Sándor vallásos verseiről
SALESI THAER: A mandevsok - az utolsó grosztikus vallás követői

I. kötet

A. D. 2000.

I. füzet

ZWINGLI ULRICH: Commentarius vagyis az igaz és a hamis vallás magyarázata

„A magyar lélekhez ő áll legközelebb, akit legkevésbé ismerünk. Nem a tőle vett közvetlen hatásképpen, hanem a lelki alkot hasonlósága folytán, a magyar kálvinizmusban zwingliánus vonások alakultak ki igen erősen és igen jellegzetesen, különösen az erdélyi és a felvidéki kálvinizmusban.”

(Ravasz László)

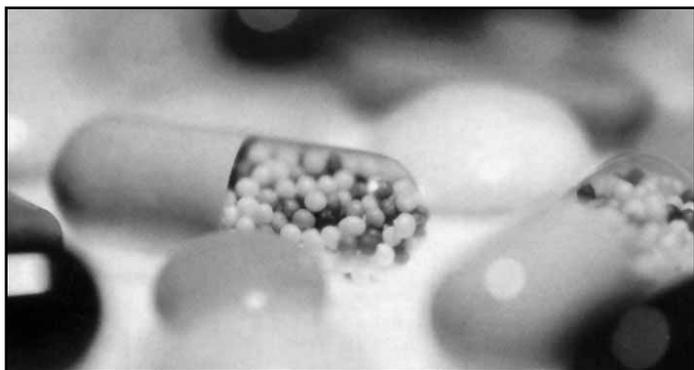
Zwingli barátja és első életrajzírója, Oswald Myconius (1488-1552) így számol be a Zwingli halálát követő eseményekről: Ellenségei megtalálják Zwingli holttestét, „kimondják felette az ítéletet, testét négy darabra vágják, tűzbe vetik és elhamvasztják. Az ellenség elvonulása után három nap múlva előjönnek Zwingli barátai, hátha testének még valami maradványát megtalálnák? És óh, csoda! A hamuból szíve épen és sértetlenül kerül elő. A jó emberek csodálkoztak; felsemerték a csodát, de nem értették meg azt.”

Mai református ember még ha valóságnak venne is egy ilyen beszámolót, még ha hinne is az ilyenfajta csodákban, akkor sem a csoda elismerésére és anyagi valóságára tenné a hangsúlyt, hanem a szellemi jelentésére, értelmére és értékére: Vajon megdobogtatják-e még e szívnek érzelmei a mai szíveket, megindítják-e e szívnek gondolatai a mai gondolatokat? Él-e még bennünk az a „másfajta lélek”, az a Lutherétől „különböző szellem”, amely a helvét reformációt az emberiség számára oly páratlanul, pótolhatatlanná és annyira értékessé tette?

Korunk lelket sorvasztó, gondolatot irtó anyagiassága, minden szellemet „kiégető” szellemtelensége által hátrahagyott hamvak közül előkereshető-e annak a svájci reformátornak a „szíve” és gondolata, „épen és sértetlenül”, aki ezekkel a jézusi szavakkal halt vértanúhalált a kappeli síkon: „Mit számít ez? A tested megölhetik, de a lelket soha!”

A csodálatos antibiotikum

Ma a tudomány is igazolja azt, ami a keresztyének előtt már régen világos volt: hit, imádság és Biblia-tanulmányozás segítik az egészségünket. A másokért való imádságnak is hatása van a gyógyulásra. C. Everett Koop, az USA egészségügyi minisztere adatai szerint az orvosok és az ápoló személyzet között „a gondolkodás radikális változását” okozta. „Amíg az ötvenes és a hatvanas években a lelki beszélgetések tabunak számítottak, ma az imádkozás újra szívesen látott gyógyszer lett kórházainkban” – nyilatkozta egy gyermekorvos.

Az imádság gyógyító következményeinek bizonyítékai egyre sokasodnak:

1. Randolph C. Byrd szenzációs kísérletről tudósított a Southern Medical Journal című orvosi szaklapban: 393 szívbeteget két csoportra osztotta. Az egyik csoportbeliekért teljesen idegen emberek rendszeresen imádkoztak, anélkül, hogy a betegek vagy az orvosok arról tudtak volna. Ennek eredménye az lett, hogy azon betegek között, akikért imádkoztak, lényegesen kevesebb szívhalál, szívroham és tüdőgyulladás fordult elő, mint a többiekénél. Nekik kevesebb antibiotikumot is, és egyéb gyógyszert kellett bevenniük. Byrd professzor szerint „a hit antibiotikum”.
2. Az USA Észak-Karolina állambeli neves Duke Egyetemen bizonyították, hogy 40%-kal kisebb a magas vérnyomás kockázata azoknál az idős embereknél, akik hetenként legalább egyszer templomba mennek, rendszeresen Bibliát olvasnak és imádkoz-

nak, mint a többiekénél. Ezzel pedig lecsökken a szívroham és a szívinfarktus veszélye is. „Egyre bizonyosabbá válik számunkra, hogy a hitnek... pozitív hatása van az egészségre” – írja Harold G. Koenig professzor, aki egyik szerzője az International Journal of Psychiatry and Medicine című szaklapban megjelent tanulmányának. Vizsgálatukban 4000 65 év feletti ember vett részt. Ugyanő írja: „Főként a 65 és 75 év közöttiek egészségére hat előnyösen a vallási aktivitás.”

3. Mennél komolyabban veszi a vallást egy beteg, annál gyorsabban gyógyul meg a depresszióból, amelyet szívpanaszok, gutaiütés és egyéb krónikus betegségek okoztak. Ezt is Koenig pszichiáter állapította meg a Duke Egyetemen. A vallási magatartás intenzitását egy tudományosan létrehozott pontozási rendszerrel is mérni lehet. Minden tízpontos többlet 70%-kal gyorsítja a gyógyulást, idősebbek esetében ez 100 5-öt is elérhet. Koenig szerint ennek a következménye az is, hogy a hívő emberek az egészségügyi intézetek kiadásainak lényeges csökkentéséhez is hozzájárulnak.
4. A rendszeresen istentiszteletre járóknak jobb az immunrendszere. Duke egyetemi kutatók állapították meg, hogy a hívő emberek interleukin-6 értéke magasabb, mint a nem hívőké. Az interleukin-6 az immunrendszernek egy proteinje, ami legfőképpen az öregkorral járó betegségeket küzdi le. Ehhez a felméréshez 1718 felnőttet vizsgáltak meg.
5. Az eleven hitélet skizofrén betegek gyógyulásához is hozzájárul. C. C. Chu és H. E. Klein pszichiáterek igazolták, hogy lelkibetegek hozzátartozói jól tesznek azzal, ha kitartanak az istentiszteletek látogatásában. Ez után észrevehetően csökken annak a veszélye, hogy a betegüket az ideggyógyintézetből való kibocsátásuk után tizenkét éven belül újra kórházba kelljen vinniük. Ennek tanulmányozásához Chu és Klein 2812 amerikai betegségét követve figyelemmel New Havenben (Connecticutban). A Science Spirit (Tudományos szellem) című folyóirat főszerkesztője lekicsinylően kommentálta, hogy a tudósok az egyszerű emberek mögött kullognak: a felnőtt amerikaiak 87%-a hiszi, hogy az imádságokat Isten néha meghallgatja. Eközben a biológusok, fizikusok és matematikusok 40%-a barátkozik meg ezekkel a gondolatokkal.
(Dr. Uwe Siemon-Nettonak az *Entscheidung* című német folyóirat 4/2000. számában megjelent cikkét fordította: Pálúr László)

Imádkozzunk értük!

A Jugoszláviai Református Keresztyén Egyház címere

Válaszok a találós kérdésekre:

1. Méliusz Péter, aki Debrecenben tevékenykedett. 2. Bocskay István fejedelem. 3. Bethlen Gábor. 4. Lorántffy Zsuzsanna, aki a pataki várban tartózkodott legszívesebben.

LEZÁRUL A PRESBITERI FÜZETEK SOROZAT

A Presbiteri Füzetek sorozata, amelyet 24 füzetre terveztünk, lassan lezárul. Rövidesen megjelenik a 18–20. füzet, amely a következőket fogja tartalmazni:

Bibliaismeret: A bölcsességirodalom könyvei.

Egyháztörténet: A magyar reformáció. A magyar református egyház létrejötte.

Bibliaórai vázlatok.

Siklós József: Az újszülött természetrajza.

Amint látható, a Biblia ismeretében le vagyunk maradva, és ezt úgy szeretnénk pótolni, hogy az Újszövetségről szóló ismereteket a Sola Scriptura sorozat 3. az Újszövetséget kommentáló részével adnánk közre. Ennek igen kedvező lesz az ára: 300 Ft. A magyarázat nem lelkésznek számára készült, így minden bibliaolvasó ember jól használhatja.

Itt jegyezzük meg, hogy a Sola Scriptura sorozat ószövetségi része hat füzetben a PARAKLEITOS Kiadónál (Kiskunfélegyháza, Wesselényi utca 7. sz.) kapható, füzetenként 100 Ft-ért. Ha tehát valaki mind a kilenc füzetet megveszi, akkor 900 Ft-ért egy igen jól használható segítséget kap a Biblia olvasásához. Így tervezzük lezárni a Presbiteri Füzetek sorozatot, ami azt is jelenti, hogy az utolsó füzetek nem a szokott kék borítóban jelennek meg, de azért a sorozat részeinek tekinthetők.

Reméljük, hogy nem csak az egyéni bibliaolvasáshoz, hanem a beszélgetős bibliaórákra való készüléshez, és az ottani beszélgetésekhez is jó segítséget adunk ezekkel a füzetekkel.

Dr. Judák Endre

MAGYAR PRESBITER

AZ ORSZAGOS REFORMATUS PRESBITERI SZOVETSÉG LAPJA

Alapítvány: 1838. évi XXXI. törvény
 Alapítvány: 1838. évi XXXI. törvény
 Alapítvány: 1838. évi XXXI. törvény

Miről írt lapelődünk 70 évvel ezelőtt?

A „Magyar Presbiter”-nek ez a száma Szabó Imre esperesnek „Református szentek” című vezércikkével kezdődik.

A Reformáció ünnepén „igen nagy felelősséggel és tisztánlátással” állhatunk csak meg Urunk előtt. Hogyan?

Nos, csak úgy lehetséges ez, „hogy a ‘szent’ látszatok káprázata alól” határozottan „kivonjuk magunkat”, és egyedül Urunkra figyelve, feltöltekezünk az isteni „igazi szentség erői”-vel. Istenünk Kijelentett Igéjének „őszinteségével és mélységével”.

Szabó Imre figyelmeztet: „...a szentség álarca” mögött a bűnös ember igen gyakran „alacsonyodik le... a „vallás”, illetve a „vallásos” mezbe öltöztetett „sokszor aljas emberi érdekek szolgálatába”.

Éppen ezért „mérhetetlen felelősség van ilyenkor a Krisztus szolgáin”, illetve református gyülekezeteinkben szolgáló „előljáróin”!

Isten szolgájának és Jézus Krisztus tanítványainak ma, mai magyar társadalmunkban „le kell tépniük a hamis és a hazug ‘szentség’ látszatát és álarcját” az igei, evangéliumi tisztánlátás érdekében, segítve ezzel is egész magyar népünk biblikus szemléletének erősítését.

Igen gyakran hallhatjuk római katolikus részről a „sajnálkozó”, de inkább lesajnáló megjegyzéseket:

„Szegény reformátusok! Néktek még szentjeitek sincsenek?! Míktek van hát, ha még” ők „sincsenek? ...Szegények vagytok”, hiszen sincsenek ereklyéitek, még „csodatévő” szent tárgyaitok sem!

Nem, sincsenek, és nem is lesznek soha, római katolikus értelmezés szerint, mert mi, illetve atyáink és hitvalló ősünk ezen „szentségek”-et öntudatosan, szándékosan és végérvényesen eltakarítottuk templomainkból, gondolkodásunkból és lelkünkől!

Nekünk Egyedüli és Legnagyobb Szentünk „Maga a Szent(háromság) Isten”, Aki Igéje és Lelke által „avat” minket „szentekké”, úgy, hogy az ő Krisztusát követő emberré lehetünk a szeretetben és a szolgálatban.

Hogyan?

Úgy, ahogyan „Heidelbergi Káté”-nk 1. kérdésének válaszából már megtanultuk és tudjuk:

„...nem a magamé, hanem az én hűséges Megváltómnak: a Jézus Krisztusnak tulajdona vagyok...”

Ezért Mennyei Atyánk: az „Isten akarata” az, hogy mi – gyermekeiként – „szentekké legyünk”!

Istenünk tehát valóban „szenteket kíván” – de csak az ő akarata szerint! – Nem „nyárspolgárokat”, nem „rettegő rabszolgákat”, nem „megriasztott térdencsúzókat”, hanem Előtte örvendezéssel és bűnbánattal megálló, egyedül Néki dicsőséget adó „szent” ember-gyermekeket! – Az ő ember-teremtényeinek arcán látni kívánja „isteni képmás”-át, hogy azt mások: az emberek: a mi Testvéreink is meglássák, leolvassák és érzékeljék!

Urunknak ilyen „szentjei”, akik „szentül élnek”, így szolgálhatnak otthonukban, munkahelyükön és gyülekezetükben.

Ezért egyedül Isten dicsőítése és Testvéreink szolgálata lehet, és legyen is „a mi” legfőbb „kincsünk”, hiszen Teremtő és Gondviselő Atyánk ezt kívánja tőlünk. Ezen „szentség”-ünk mellett elhalványulnak és semmivé lesznek a római katolikusok „templomi ereklyéi... a szentek csontjai”, egyszóval: a néma, hiú és semmitmondó bálványok sokasága!

Maga „Isten akarja” tehát a „mi szentté tételünket! Hát mi akarjuk-e?” – kérdezi a vezércikk szerzője.

Kérdése ma is aktuális, mert így ír: „Itt” és most „tűnik ki” Református Egyházunk igen „nagy” lelki és „hitbeli szegénység”-e! – figyelmeztet –, és figyelmeztethetne minket akár ma is.

Ezért csak ez az egy út adatik: „Újból frissen..., hatalmasan” érezzük át mindnyájan „a Reformáció nagy üzenetét: ... Isten akarata, ...hogy te is szentté légy”, mert Fiának követője, megváltottja, tulajdona lettél, az vagy, és a jövőben is az kívánsz maradni!

Mi: reformátusok sem „érhetjük be kevesebbel”, hiszen Pál apostol is figyelmeztet minket: „Növekedjétek Abban, Aki a Fej: Krisztusban!” (Ef 4,14/b.)

A szerző így zárja vezércikkét: „...a Bibliában a keresztyének neve” így hangzik: „választott szentek”. És mivel „a szent eklézsiának nem lehetnek szentségtelen presbiterei” és szolgálói, ezért kiáltunk bátran és szüntelenül Istenünkhöz eképpen: „Szentelj meg engem is, Uram!”

Közli: Pintér Mihály
 ref. lelkész, könyvtáros
 Rádai-gyűjtemény

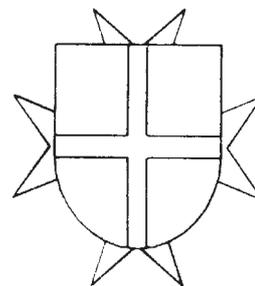
A helyi önkormányzat különösképpen illik a protestáns ember gondolkodásához. A protestáns magyar embert egyházi élete tipikus önkormányzati emberré neveli. A zsinat-presbiteri kormányforma, amelyet a hazai két nagy protestáns egyház magának választott, hozzászoktatja a közügyekkel való foglalkozáshoz a protestáns embert.

(Puky Endre, 1928)

♦ ♦ ♦

A protestáns jellemben a tisztánlátásra való törekvés, az igazságérzés uralma, meg az igazság szolgálására való erős akarat van együtt; mindez azt jelenti, hogy az egyéniségnek tudatossá és erkölcsivé kell válnia. Nem akármilyen egyéniségnek, hanem az ebből fejlett, tudatos és erkölcsös személyiségnek van joga a szabad érvényesülésre.

(Imre Sándor)

A Jeruzsálemi Szt. Lázár Lovagrend Magyar Nagypriorátusa szeptember 17-én ünnepélyes lovagavatást tartott az esztergomi Bazilikában. A 900 éves, ma már ökumenikus lovagrend három református lelkipásztort fogadott tagjai sorába: **Révész Jánosné** etyeki, **Sipos Tass Töhötöm** gyomai lelkészeket, **Békefy Lajos** lelkipásztort, lapunk felelős szerkesztőjét. Az avatást **F. de Brissac** Párizs hercege, nagymester és **dr. Paskai László** bíboros végezte. A szegények, betegek és rászorultak támogatását végző lovagrend legmagasabb nemzetközi kitüntetését, az aranyplaketet adományozta a lepramisszióban kifejtett több évtizedes munkásságáért **Dobos Károly** ny. lelkipásztornak. A lovagrend az elmúlt tíz esztendőben közel egymillió rászorultat részesített közvetett vagy közvetlen segélyben a Kárpát-medencében.

Az imádság jelentősége a reformációban

A reformáció százada az imádság újrafelfedezésének a százada is. A reformátorok imádságában újra megjelenik az imádság dinamikája. S itt első renden Luther Mártonra kell gondolnunk. Az imádkozó Lutherről egy szemtanú, Veit Dietrich írja Melanchtonhoz címzett levelében: „Szerencsés voltam, hogy imádkozni hallottam. Jóságos Isten! Micsoda hit lakozott szavaiban. Olyan nagy hódolattal és akkora hittel és reménységgel könyörgött Istenhez, hogy azt véltem, édesapjához és testvéréhez beszélsz. S amint csengő hangon, bizalmasan, komolyan és tiszteletteljesen beszélt Istennel a zsoltárokban lévő ígéreteket hangoztatva, mint aki bizonyos, hogy az meg is fog történni, az én szívem is hatalmas lángra gyúlt.” Tim Klein, Luther egyik életrajzírója azt a konkrét esetet is elmondja, amikor Luther a maga hatalmas imaerejével megmentette Melanchtont a haláltól. Luther – írja Klein – meglátván barátját, amint a betegágyon fekvő készül a halálra, odament az ablakhoz, és végtelen komolysággal Istenhez fordult...

Beszélgető körökért!

A Magyar Rádió Református Félórója segítséget kínál a helyi gyülekezetek meg erősödéséhez új rovat indításával, amelynek neve: „Kincstaláló”. Mindnyájan egy életen át kincset keresünk: hol anyagit, hol másit. Jézus azt mondja, nem vagyunk örökös kincskeresésre kárhoztathatók: a kincs itt van a kezünk ügyében, csak meg kell ragadni. Lehetünk nem csak „kincskeresők”, hanem „kincstalálók”. Ez a kincs: a közöttünk rejtett módon jelen lévő Isten országa. A *kincstalálás módja: beszélgetés*, mert Jézus azt ígérte, hogy „ahol ketten vagy hárman egybegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük”.

A „Kincstaláló” célja tehát: beszélgető körök létrejöttét segíteni a helyi gyülekezetekben. Műsorunkban megjelölünk egy textust, amelyhez néhány kérdést teszünk fel, amely alapján beszélgetés indulhat el a gyülekezeti tagok között. A kérdéseket jegyezzék fel, és vigyék el saját közösségükbe! Ha szívesen megosztják velünk válaszaikat, a téma kapcsán megfogalmazódó gondolataikat, kérjük, írják meg szerkesztőségünknek! A legtanulságosabbakat közreadjuk.

A beszélgető körök alakulhatnak családtagokból, barátokból, szomszédokból; létrehívhatunk sajátos összetételű csoportokat, pl. városi értelmiségi kör, asszonykör, vállalkozók, nyugdíjasok, pedagógusok, hittanos szülők, presbiterek, magánosok köre és így tovább.

Hangsúlyozzuk, hogy *e beszélgető körök nem helyettesítik a vasárnapi istentiszteletet. Az istentisztelet célja közös meghódolás Isten előtt, a beszélgető körök célja: megosztani egymással kérdéseinket, kétségeinket, Isten-tapasztalásaink élményét, egymás hite által épülni.* E kiscsoportok

hatványozzák az igehirdetés szolgálatát. Egy különös számítás szerint: kivételesen hatékony igehirdető, aki naponta 1000 embert nyer meg Krisztusnak, 13 514 év alatt lenne képes misszionálni az egész világot. Ezzel szemben ha egy hatékony igehirdető egy év alatt két másik tanítványt készít fel a bizonyágtétel szolgálatára, akik mindegyike szintén kettőt-kettőt és így tovább, akkor 33 év alatt érne el az evangélium az egész világon minden emberhez! Emlékezzünk Jézus missziói parancsára: „Tegyetek tanítványokká minden népet!”

Első témáink: „Jézus és a bűnbak”

Ige: János 8,1-11

- 1 Szembesítettek már kisebb vagy nagyobb törvényszegéssel? Hogy éreztetted magad?
- 2 Kit nevezünk bűnbaknak – mire „jó” egy bűnbak? (vö. 3Móz. 16)
- 3 Lehet közösség is bűnbak szerepre kárhoztatható?
- 4 Milyen ellentéteket figyelhetünk meg Jézus és a farizeusok beszédében, viselkedésében?
- 5 Vajon tudja-e Jézus, mit jelent bűnbaknak lenni egy közösségben?
- 6 Jézus lelkiülete hogyan segít, hogy megváltozzunk mint vádlott, mint vádló?

További kérdés lehetőségek:

- Ha rangsorolni kellene, mit tartanál a legnagyobb bűnnek és miért?
- Mi történt volna, ha Jézus azt mondja: engedjék el a bűnös nőt?
- Mi történt volna, ha Jézus jóváhagyja: követezzék meg!
- Mit írhatott Jézus a porba? (vö. Jer. 17,13).

Dr. Fodorné dr. Nagy Sarolta
– Béla

Jó példa Szlovákiából

Példaértékű közleményt olvashatunk a Szlovákiai Református Keresztény Egyház hivatalos lapjában, a *Kálvinista Szemlében*. Ebből megtudhatjuk, hogy 1999-ben a Svájci Protestáns Egyházak Segélyszervezete, a Kárpát-medence szerte ismert HEKS 200.695 svájci frankkal, azaz mintegy 34 millió forinttal támogatta őket. Ebből jelentős összegeket fordítottak templom és lelkészlakás építésére, a múlt századi pap-költőről, Tompa Mihályról elhíresült Hanva most épülő diakóniai házának és konferenciatelepének kialakítására. De jutott pénz a kelet-szlovákiai Deregnyőn működő tanulmányi központ támogatására is. A komáromi Kálvin János Református Teológiának is juttattak ebből az összegből, továbbá különböző konferenciák, képzési programokra, könyvtári állomány gyarapítására, kiváltképpen a komáromi Teológián és a kassai Katechetikai Szemináriumban. A svájci szervezet finanszírozott még ifjúsági tábort és két ösztöndíjast is, akik Bazel, Zürich és Bern egyetemén folytathattak tanulmányokat. A belső anyagi ügyeknek, a külföldi segélyek felhasználásának publikussá tétele igen fontos lépés az egyház hitelességének és megbízhatóságának pozitív közéleti megítélése felé.

SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL...

Június

30. és július 15. között a IV. Magyar Református Világtalálkozó alkalmain a Szövetség tisztségviselői számos alkalmon vettek részt. Az elnök a július 13-i bácsfeketehegyi alkalom keretében szölt.

Szeptember

4-8.: Táhiban volt a 4. Országos Presbiteri Konferencia, amelynek állásfoglalását lapunk más helyén közöljük, programja az elmúlt számunkban jelent meg.

9.: az elnök részt vett a Református Nőszövetség közgyűlésén. A főtitkár pedig Velencén, a vértessaljai presbiteri konferencián tartott előadást: Mit jelent számomra magyar református keresztyénnek lenni címmel. Ugyanitt megtörtént vértessaljai területi szerve-

zetünk tisztújítása. *Magyary Béla* eddigi elnök nem kívánta magát újra jelöltetni, így a közgyűlés *Kovács Béla* eddigi titkárt választotta elnöknek, *Keresztes Sándor* bicskei gondnokot alelnöknek, *Kónya Imre* bicskei presbitert küldöttnek. *Magyary Béla* áldozatos munkáját e helyről is köszönjük, a részben régi/új tisztségviselőket szeretettel köszöntjük.

19.: a Szövetség elnöke részt vett a Dunamelléki Egyházkerület esperes-gondnoki értekezletén.

20.: az elnök és a főtitkár is részt vett az Országos Esperes-Gondnoki Értekezleten a Zsinat termében, ahol a presbiteri tisztújítások tapasztalataival foglalkoztak, és alkalom volt ismertetni a Szövetség javaslatát a választójogi törvény módosítására.

Posta- ládánkból

Tisztelt Főszerkesztő Úr!

A *Presbiter* című lap legutóbbi számában elég nyers hangú, ugyanakkor alapvető tájékozottságot nélkülöző kirohanást olvastam a *ReZeM* ellen. Tudom, hogy a Szerkesztőség nem minden közléssel ért feltétlenül egyet, ugyanakkor mégis felmerült bennem a kérdés: akkor miért közölték egyáltalán? (Hisz nyilván nincs hely és mód minden vélemény közlésére...) Az írás hangneme mellett feltűnő az is, hogy a többi szemelvény teljesen más jellegű témával (a Szövetség és az evangélikáció ügyével) foglalkozik, így az általános tematikától is elútor az említett írás.

Mint református presbitert – a Presbiteri Szövetség tagját –, ugyanakkor a *ReZeM* egyik felelős vezetőjét – titkárát – különösen is érzékenyen érint a bíráló. Úgy gondolom azonban, ahelyett, hogy a nyilvánvalóan eltúlzott és téves információkon alapuló bírálatra válaszolnék, és ezzel fölösleges indulatokat gerjesztenék, inkább a *ReZeM* munkájáról, céljairól szeretnék egy összefoglaló jellegű tájékoztatást adni a lap hasábjain. E célból elküldöm a *ReZeM* tükör című bemutatkozó írást, amely nemrégiben megjelent a *Keresztyén* nevelésben. Javaslom ennek, vagy hasonló tájékoztatónak a *Presbiter*ben való megjelenítését. (Később közöljük)

Ezen túl azonban javaslok, hogy a lap segítségével református presbitereink zenei kérdésekben való tájékozottságát is erősítsük, hiszen a presbitérium dönt a gyülekezetek zenei életével kapcsolatos sokféle kérdésben is – hogy csak a legfontosabbakat: a gyülekezeti hangszerek felújítását, vagy kántor, karnagy választását, alkalmazásának kérdéseit említsem most meg.

Úgy gondolom, szükséges lenne a *Presbiter*ben a református gyülekezetek zenei életéről is írni csakúgy, mint általános egyházzenei kérdésekről, vagy éppen énekeskönyvünk sok szép, nem eléggé ismert énekéről sorozatot indítani.

Ebben való közreműködésemet készséggel felajánlom.

Bódis Tamás

a főtí gyülekezeti kántor-karnagya
a *ReZeM* titkára

Téged Isten dicsérünk...

Legrégibb magyar templomi énekünk a Peer kódexben maradt fenn dallamostól (1526 előtti időből). Szenci Molnár Albert írja, hogy 1625-ben a bekecsi templom felszentelésére úgy vonultak a parókiáról a lelkészek és diákok, hogy ugyanezt énekeltek, a Te Deum laudamust, magyarul. De nem csak száz esztendővel a reformáció után történt ilyen, hanem még 1806-ban is kinyomtatták hangjegyesen ezt a himnuszot, amelyik az énekeskönyv elején a 64. sorszámú volt. Néhány apró módosulással (állandó használat miatt) a jellegzetes hazai dallamváltozatát őrzik a kéziratok református graduálok, az Öreg graduál és a lőcsei, meg debreceni énekeskönyvek. A dallam lelegeje az Adjunk hálát mindnyájan dallamának kezdetével azonos.

Sokan nem tudják (mint a délpesti presbiterek, vö. Presbiter 3. szám: Idegen tőlünk a gregorián...), hogy a mi hitvalló eleinktől a magyar gregorián nem volt idegen, mint utódainktól. A mai presbiter nem tehet róla, hogy ezt nem tudja. Hallania meg énekelnie kellene azt a liturgikus énekkincset, amelyet graduáljainkban örököltünk hagyományaink. (Nyugati protestánsok között nem hallgatott el annyira a gregorián, mint nálunk az utóbbi két-száz esztendőben.)

Ma sem a gregorián idegen tőlünk, hanem az éneklés.

A Presbiter ugyanazon számában joggal kesereg Kövespataki László (Te benned bízunk), hogy a 90. zsoltárból „az első két verset énekeljük el, de senki nem csatlakozott” – kántor nélkül temetett a lelkész. Itt tartunk. A presbiteri világtalálkozón (a debreceni kistéplomban) egy zsoltárvers hangzott el, a 89. zsoltár első verse. A Fradi-stadionban elhangzott, ugyanúgy Genfben, a 90. zsoltár (a magyar református himnusz) első és utolsó verse. Zsoltáros magyarságunk temetésén 1-2, nagy ünnepen meg 1+9 versből áll. A nevezetes világtalálkozón az Úrvacsorát a két verses 446. ének első verse zárta! Egyházi testületeink ülésén elénekeljük a 134. zsoltár három verséből az elsőt. Aztán szóljon az orgona, fúvószenekar, magnó. Aztán vannak háromórás református ünnepségeink, az elején meg a közepén van egy énekvers. Többnyire nem zsoltár. Ha még nem mentek el sokan, a végén is – nem zsoltár – a Vezess Jézusunk első verse.

A ReZeM arra törekszik, hogy tömörítse mindazokat, akiknek nem jó, hogy csak beszélünk (jó hosszan) Isten dicséretéről, azután az egyverses dicséret közben is csak hümmögünk, vagy éppen beszélgetünk. A hanyatlás, az elfelejtett zsoltározás nem a kálvinizmus diadala, hanem baja. Örökségünk megújulásában számít azokra, presbiterekre is a ReZeM, akiknek fáj, hogy az Isten dicséretét éneklő mennyi karban leghátul állunk, azok között, akiről elmondta a mennyi szózat: az a neved, hogy élsz, de halott vagy, aki már csak egy verset énekel.

Fekete Csaba

Életjel

(János 21,9)

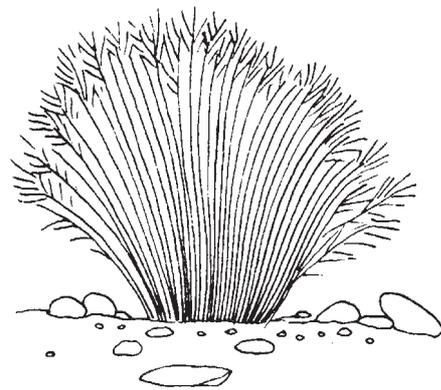
Az igazi életjel kapcsolatot teremt, közösséggel ajándékoz meg – ahogyan a tanítványokat és Simon Pétert is a parton izzó parázs, rajta a hallal és a kenyérral. Már a tengeren odavonzotta a halászok tekintetét, sőt őket magukat. Az igazi életjelnek már a látása is vonzó. A part, a parázs, a hal és a kenyér mind-mind azonban csak eszköz, háló Jézus kezében. Milyen egyszerű, szinte meghökkentően egyszerű a legmagasabb rendű élet. Csak ennyi: part + parázs + hal és kenyér, azaz biztos pont a láb alatt + fény és meleg a léleknek + mindennapi tisztaság megélhetés. De mindez semmi Jézus nélkül. Az ő jelenléte emeli ezeket a minőségi élet kellékeivé.

Mégis hányszor halljuk, mondjuk szemrehányóan: miért nem adtál életjelet magadról? Mennyi csalódás, kérdés, kétely, célba soha nem érő vágy rejlik e rövid mondat mögött. Tényleg: miért nem adunk életjeleket magunkról, s a krisztus-minőségű életéről? És miért nem fogjuk fel mások jeladásait? A szemek üzenetét, az elnémulások kiáltó szavát, vagy a mindennapi durvaságokba burkolt üzeneteket? Valami elromlott bennünk? Talán az, hogy nem látjuk többé a parton a pislákoló fényű parazsat, a halat és a kenyeret, s egyre elégedetlenebbé válnunk? Vagy éppen az a baj, hogy már a partot sem látjuk? Fuldoklunk, sodródunk egyre messzebb a szilárd parttól, s már nem is a partot fürkésszük, hanem ijedt tekintetünk belevész a növekvő távolságba, a környező hullámokba? Vagy már se kedvünk, se erőnk magasabbra emelni tekintetünk? A közöny hurka megfogta lelkünket?

Pedig az összefüggés ugyancsak meghökkentően egyszerű. Aki az élet jelei után nem a helyes irányba tekint, s nem lép partra időben Jézusnál, aki maga az élet, annak elvész az érzékenysége, a látóképesége mások életjel-adására. Aki nem ér partot önála, az nem tud sem parttá, sem fénné, sem meleggé, halat, kenyeret megosztó közösséggé lenni mások számára. Az olyan marad, mint azok a táborok, akik nem hallották vagy nem akarták meghallani a tengeralattjáróról kopogtatással üzenő matrózok kétségbeesett életjeladását. Így lesz hullámsírrá a mélység. S ami még drámaibb: maga az érzéketlen, az életjelet meghallani képtelen vagy nem akaró ember válik hullámsírrá, mert valami nagyon elromlott benne. Hány ilyen hullámsíremler jár közöttünk, meg hányszor fenyeget a veszély, hogy mi is ilyené válunk!

Ezért itt is fontos az időtényező. Ha eljön a partra lépés ideje, ne késlekedj! Ha eljön a jeladás ideje, ne tétovázz! Egy angol közmondás szerint: „A viharban nem lehet vitorlát foltozni!”. Amikor eljön a csendesség ideje, s ez most van, formáld magad alkalmassá Jézus és embertársaid jeladásainak fogadására. Isten sokak számára életjelle tette egyházunkat a századok alatt, ahol sok-sok hajótörött vetődött partra, talált életének maradandó értelmet, fényt és melegengető, védő közösséget, mert megtalálta Krisztusát. Tud-e gyülekezeted, családod, kisebb-nagyobb közösséged a te jelenléted által is fogékonyabbá válni a mai hajótöröttek jeladásaira? Kérjük ezt együtt ma az élet Urától, aki biztos parttal, fényvel és örök közösséggel vár téged, s jeladásod révén másokat is.

Békefy Lajos

Ősi pkebokor

*Oly közönséges árva kis bokor,
Körülte gaz nő, állat rátípor,
Ember véresre sebzi magát rajta,
A szitkot, gúnyszót özönével hallja.
Ő mégis rendületlenül hittel várja,
Hogy egyszer égi tüzet fog az ága,
S akkor, mint írva vagyon: a hegyen,
A lángjában az Isten megjelen.*

Reményik Sándor

Fogadj el, kegyelem...

Arcom most mélyen porba tartom
(és alig merem hallatni hangom)
Kegyelmet ismerve, kérve –
mint tékozló-fiú remélve
nézek fényes kezed nyomába,
ragyogó házad udvarába,
hol asztalodnál sok a vendég,
eszik mindenki, ki ehetnék –
Fénylő ajtódat kitarva
jó kedved messziről csodálva,
Poros lábammal botladozva,
de – szereteted szimatolva,
szép, tarka tarisznyám emelve,
nézek mélységes-mély szemedbe,
s kinyújtom feléd üres tenyerem:
Fogadj el – kegyelem!

Juhász Zsófia

PRESBITER

a Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa. Megjelenik ez évben hat alkalommal. A szerkesztőbizottság tagjai: Dr. Bodolay Géza, Dr. Ritoók Zsigmond, Hegyi-Füstös István, Dr. Papp Vilmos, Dr. Cseh Lajos, Kövespataki László, Winter Silvia, Pintér Mihály. Felelős szerkesztő: Békefy Lajos. Felelős kiadó: Balla Tibor. Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség Irodája, 1092 Bp., Ráday u. 28. Tel.: 218-02-66. A lap a fenti címen írásban vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni előfizetési díj belföldre évi 420,- Ft, külföldre (a velünk határos országokba) 1000,- Ft, Európa és a tengerentúli más országaiba 15\$. Az előfizetési díj csekken fizethető: „Magyar Református Presbiteri Szövetség”, Budapest; személyesen is befizethető Szövetségünk Irodájában. Lapunk fenntartását szolgáló adományaitak is köszönettel fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és presbitériumai nevében! Készült a Százszorszép Kft. nyomdájában. Felelős vezető: Vas Ágota. Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza!

A megjelent cikkek nem feltétlenül egyeznek meg a szerkesztőbizottság véleményével! Egy példány ára: 70 Ft.